

Ochrana dětí prostředky trestního práva

Dominika-Klára Špryňarová

Bakalářská práce
2021/2022

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení
Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Dominika-Klára Špryňarová
Osobní číslo: L19690
Studijní program: B2825 Ochrana obyvatelstva
Studijní obor: Ochrana obyvatelstva
Forma studia: Prezenční
Téma práce: Ochrana dětí prostředky trestního práva

Zásady pro vypracování

1. Charakterizujte právní rámec trestné činnosti, kdy předmětem útoku jsou děti.
2. Specifikujte trestné činy proti dětem.
3. Proveďte komparaci právní úpravy trestné činnosti proti dětem v České republice a Slovenské republice.
4. Na základě statistických údajů analyzujte z hlediska četnosti, skladby a objasňenosti trestnou činnost proti dětem v České republice.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. COUNCIL OF EUROPE. *Guidelines of the Committee of Ministers of the Council of Europe on child-friendly justice* [online]. coe.int, 17. listopadu 2010,. Dostupné z: <https://rm.coe.int/16804b2cf3>.
2. DRAŠTÍK, A. a kol. *Trestní zákoník: Komentář*. 1. díl. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, 1568 s. ISBN 978-80-7478-790-4.
3. SCHEINOST, M. a kol. *Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2019* [online]. ok.cz. 2020. Dostupné z: <http://www.ok.cz/iskp/docs/462.pdf>.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucí bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce: **JUDr. Radomíra Veselá, PhD. LL.M.**
Ústav environmentální bezpečnosti

Datum zadání bakalářské práce: **1. prosince 2021**

Termín odevzdání bakalářské práce: **13. května 2022**

L.S.

---

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

---

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 1. prosince 2021

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 12.5.2022

Jméno a příjmení studenta: Dominika-Klára Špryňarová

podpis studenta

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se snaží pojmut všechny trestné činy proti dětem v jedné publikaci. Bakalářská práce se v teoretické části zabývá základními pojmy jako je dítě, rodina, mladistvý, sociálněprávní a trestněprávní ochrana. Dále je zde rozebrán právní rámec trestné činnosti, deklarace OSN, úmluva o právech dítěte, trestní zákoník a jeho předchozí úprava, zákon o obětech trestných činů a sociálněprávní ochraně dětí. Následují jednotlivé trestné činy proti dětem dle trestního zákoníku, kde je rozebrán paragraf upravující daný trestný čin a trestní sazby za jeho spáchání společně se skutkovou podstatou trestného činu. Praktická část je zaměřena na komparaci českých a slovenských trestných činů proti dětem doplněna o grafy s počty spáchaných trestných činů.

Klíčová slova: Česká republika, dítě, oběť, pachatel, Slovenská republika, trestní zákon, trestný čin, základní pojmy

ABSTRACT

This bachelor thesis attempts to cover all crimes against children in one publication. The theoretical part of the thesis deals with basic concepts such as child, family, juvenile, social and criminal law protection. It also discusses the legal framework of crime, the UN Declaration, the Convention on the Rights of the Child, the Criminal Code and its previous regulation, the Act on Victims of Crime and Social Protection of Children. This is followed by the individual offences against children under the Criminal Code, where the section governing the offence and the penal rates for its commission are discussed, together with the facts of the offence. The practical part focuses on a comparison of Czech and Slovak crimes against children, supplemented by graphs with the number of crimes committed.

Keywords: basic, concepts, crime, criminal law, Czech republic, family, child, offender, sacrificial, Slovak republic

Děkuji své vedoucí bakalářské práce JUDr, Radomíře Veselé při pomoci při jejím zpracování. Největší poděkování patří rodině a všem mým přátelům za podporu a trpělivost během celé doby studia.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČÁST	9
1 ZÁKLADNÍ POJMY	10
2 PRÁVNÍ RÁMEC TRESTNÉ ČINNOSTI, KDY PŘEDMĚTEM ÚTOKU JSOU DĚTI	14
3 TRESTNÉ ČINY PROTI DĚTEM PODLE TRESTNÍHO ZÁKONÍKU	19
II PRAKTICKÁ ČÁST	29
4 SLOVENSKÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA	30
4.1 KOMPARACE TRESTNÝCH ČINŮ PÁCHANÝCH NA DĚTECH V ČESKÉ REPUBLICCE A NA SLOVENSKU	31
4.2 KOMPARACE VÝŠE TRESTNÍCH SAZEB V ČESKÉ REPUBLICCE A NA SLOVENSKU	32
5 KOMPARACE TRESTNÝCH ČINŮ V ČESKÉ REPUBLICCE A NA SLOVENSKU V LETECH 2012-2021	34
6 NÁVRHY DE LEGE FERENDA	46
ZÁVĚR	47
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	48
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	52
SEZNAM GRAFŮ	53
SEZNAM TABULEK	54

ÚVOD

Zcela jistě se napříč společnostmi shodneme, že děti jsou budoucností celého světa. Nejen pro tento fakt je děti nutné chránit a rozvíjet, aby v budoucnosti celou společnost posouvaly kupředu. To se nestane v případě, že děti nebudou mít možnost kvalitního rozvoje či se jim nedostane kvalitní výchovy v rodině. Nejhorším možným scénářem je poté varianta, kdy jsou na bezbranných dětech páhány jakékoliv trestné činy.

S dětmi a jejich rozvojem velmi úzce souvisí další pojem a to rodina. Český právní řád také pojmy dítě a rodina dává prakticky dohromady a trestné činy, které se konkrétně týkají těchto institutů, podřazuje společně mezi trestné činy proti rodině a dětem. Rodina je základ státu. Rodiče vychovávají děti, tedy naše budoucí generace. A právě proto rodina jako taková, včetně dětí, je státem velmi ceněna, a je právně chráněna před jakýmkoliv ohrožením. Jen správně fungující rodina a její okolí může přinášet a vytvářet pro společnost kvalitní a nezkažené hodnoty. Zejména z tohoto důvodu stát a další mezinárodní organizace lpí na dodržování zásad s rodinou a dětmi spojenými a snaží se různými právními instrumenty zamezit jakémukoliv jejich ohrožení. Prvotní ochrana vychází již z Listiny základních práv a svobod, na kterou jsou navázány další mezinárodní právní dokumenty a taktéž český správní řád, jehož součástí je i trestní zákoník. Zejména z tohoto důvodu mě téma trestných činů proti rodině a dětem zaujalo.

Děti samozřejmě mohou být oběťmi mnoha trestných činů, ovšem například trestný čin krádeže či ublížení na zdraví se mohou týkat jakýchkoliv osob a nejsou právním řádem vztahovány konkrétně svou skutkovou podstatou primárně na děti. Tato práce by měla tedy souhrnným způsobem vylíčit veškeré trestné činy, které známe v českém právním řádu vůči dětem a které vychází z hlavy IV. Zvláštní části zákona č. 40/2009 Sb. trestního zákoníku.

V první části práce se rozebírá hlava IV. Zvláštní části trestního zákoníku a jsou zde vysvětleny nejdůležitější pojmy pro pochopení této práce – dítě a rodina.

V hlavní části této práce se zaměřuji na vysvětlení jednotlivých trestných činů proti dětem, jak jsou definovány trestním zákoníkem. U každého trestného činu je vysvětlena jeho skutková podstata a v komparaci s odbornou literaturou je následně jednotlivý trestný čin rozebrán.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ZÁKLADNÍ POJMY

Dítě

Trestním zákoníkem je v § 126 dítě definováno jako osoba, která ještě nedovršila 18 let života a trestní zákoník ji spojuje pouze s obětí trestného činu. Jako pachatel trestného činu je dítě, popřípadě mladistvý (osoba mezi patnáctým a osmnáctým rokem života) upraven v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže. Tyto dva právní předpisy nejsou zdaleka jediné, které pracují s pojmem dítě. Mezi další zákony upravující právo ve vztahu k dětem se řadí například zákon o sociálně právní ochraně dítěte nebo v zákonech týkajících se sociálního zabezpečení. (ČESKO, 2009)

Rodina

Ačkoliv se tato práce primárně nevztahuje k trestným činům vůči rodině, je tato instituce pro pochopení právního rámce trestné činnosti páchané na dětech velice důležitá, jelikož s rodinou jsou ve většině případů trestné činy páchané na dětech úzce propojeny.

V českém právním řádu nenalezneme přesnou definici pojmu rodina. Nebyla obsažena ani v dnes již neplatném zákoně o rodině z roku 1963, který v § 1 odst. 2 pouze ustanovoval, že rodina je účelem vzniku manželství. Po rekodifikaci občanského práva byl zákon o rodině včleněn do občanského zákoníku, který tehdy převzal jeho funkci, včetně výše zmíněného ustanovení. Při bližší analýze právních předpisů ovšem lze vydedukovat, co se považuje za rodinu v pravém slova smyslu. V § 22 občanského zákoníku jsou definovány osoby blízké, které tedy můžeme považovat za okruh osob, které s námi rodinu tvoří. Dle § 7 zákona č. 117/1995 o státní sociální podpoře se za rodinu může považovat i samostatně žijící osoba.

V reálném životě si asi každý umí pod pojmem rodina představit něco jiného, ovšem navzájem podobného. Podle rozboru skutkových podstat v rámci trestního zákoníku, kterým se budu věnovat později, se za osoby, které jsou v rodinném vztahu považují: manželé; životní partneři; děti, ať už vlastní či jinak osvojené; osoby, které žijí v jedné domácnosti; rozvedení manželé či osoby, které jsou z jakéhokoliv důvodu odkázány do péče někoho jiného. (ČESKO,2009)

Mladistvý

Podle zákona o soudnictví každý, kdo dovršil v době spáchání provinění patnáctý rok věku a nedovršil rok osmnáctý, je považován za mladistvého. V případě mladistvých se nemluví

o trestných činech ale o proviněních. Aby bylo jednání mladistvého považováno za provinění, musí být jeho závažnost vyšší než malá, jen v závažných případech je mladistvý vzat do vazby. Při trestních řízeních jsou všechny zúčastněné orgány nuceny k dodržování pravidel ochrany osobních údajů, mohou být zveřejněny jen ty informace, které nevedou k odhalení identity mladistvého. Pro řešení provinění jsou vždy nasazeni specializovaní soudci.

V případě shledání mladistvého vinným se neukládají tresty, ale pouze opatření. Ta jsou rozdělena na opatření ochranná nebo trestní. Soud smí i upustit či podmíněně upustit od uložení opatření, případně postih přenechat zákonnému zástupci nebo školskému zařízení, které mladistvý navštěvuje. (ČESKO, 2009)

Pachatel

Za pachatele lze označit osobu starší 15 let, která je příčetná a svým skutkem naplnila všechny znaky skutkové podstaty trestného činu, ať už přípravy nebo pokusu. Mezi pachatele jsou také řazeny osoby, které nějak donutily či jednoduše nasměrovaly druhého ke spáchání trestného činu, říká se jim spolupachatel a přímý účastník. (ČESKO, 2009)

Kriminalita

V nejobecnějším slova smyslu je kriminalita charakterizována jako sociálně patologický jev. Dělí se na dva druhy a těmi jsou zjevná a latentní.

Zjevná kriminalita je tzv. registrovaná a je zapsaná ve statistikách na rozdíl od kriminality latentní, která registrovaná není a o které se orgány činné v trestním řízení nedoví. Mezi hlavní důvody zatajování informací patří např. stud, že určité informace vyjdou najevo; obava ze msty; nedůvěra ve schopnosti orgánů činných v trestním řízení.

Statistiky kriminality evidují orgány policie, ministerstvo vnitra a vězeňská služba.

Sociálněprávní ochrana dětí

Sociálněprávní ochrana dětí je důležitá pro zajištění práv dítěte na život, jeho řádný vývoj, svobodu myšlení, vzdělání a zaměstnání. Je upravena zákonem č. 359/1999 Sb. a poskytuje ochranu zejména v případech, že děti o své rodiče přišly, ať už zemřeli, nebo jenom nebyli schopni zvládat své rodičovské povinnosti. Dítě je také možné svěřit do opatrovnickví, pokud rodiče nejsou schopni se o něj řádně starat, nebo když vedou nepřiměřený život – zejména nemají dostatek financí, stravy, živí se prostitucí, či spáchali nějaký trestný čin.

Mezi instituce poskytující ochranu dětí patří obecní úřady s rozšířenou působností, obecní úřady, újezdni úřady, krajské úřady, v případě hlavního města Prahy magistrát, úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí a úřady práce.

OSPOD je orgán sloužící k ochraně dětí, které se ocitnou v tíživé životní situaci a potřebují nezbytnou pomoc od odborníků, pracovníků sociálních služeb, psychologů, opatrovníků a pěstounů, což jsou lidé k tomu proškoleni v různých sociálních organizacích, aby to sloužilo rozvoji dítěte. Prvořadým úkolem je zajistit dítěti co nejlepší šanci na plnohodnotný život v případech, že rodina i příbuzní se o něj nemohou postarat, ať už ze sociálních, ekonomických či jiných důvodů (drogy, alkohol, prostituce, partnerská krize, rozvod, autonehoda. atd.). Mezi hlavní kompetence OSPODu patří úprava vztahů mezi rodičem a dítětem. Pro spravedlivé rozhodnutí si soud smí vyžádat informace o dítěti od různých institucí, kterými jsou škola, kamarádi, lékař, sousedé atd. Dále smí upravovat výživné a v případě nutnosti hledá opatrovníka či pěstouna. (ospod.cz, 2022)

Trestněprávní ochrana dětí

Pro trestněprávní ochranu dětí je především důležité si vysvětlit, co je to trestní řízení. Trestní řízení je významný zákonný proces, který má zjistit, zda skutek, který se stal je trestným činem, kdo je jeho pachatelem a zjistit všechny důležité podrobnosti pro spravedlivé uložení jeho trestu. Důležitou funkcí trestního řízení je odhalování a předcházení trestné činnosti, dále i tzv. zastrašení pachatele před spácháním další trestné činnosti.

Ochrana dětí v trestním řízení má v rámci ochrany práv dítěte velmi důležité místo a dělí se na tři postavení dítěte v něm: dítě jako pachatel trestného činu, jako svědek trestného činu a dítě, jako poškozený trestným činem, který je charakteristický pro tuto práci.

Děti jsou velmi zranitelná skupina jedinců, proto se v trestním řízení dbá na to, aby to na nich zanechalo co nejmenší újmu na psychice a předešlo se tzv. sekundární viktimizaci, kdy trestní proces poškodí znovu oběť tím, že se necitlivě ožívují staré vzpomínky nebo prožitky. Pro výslech dítěte se doporučí pedagog, nebo osoba která má zkušenosti s dětmi a je schopna k výslechu přistupovat podle stupně vývoje dítěte. Má pravomoc výkon odložit, požádat o jeho odložení nebo zrušení, kdyby to mělo mít na vývoj dítěte špatný vliv. Podle § 102 „*Je-li jako svědek vyslýchána osoba mladší než osmnáct let o okolnostech, jejichž ožívování v paměti by vzhledem k věku mohlo nepříznivě ovlivňovat její duševní a mravní vývoj, je třeba výslech provádět zvlášť šetrně a po obsahové stránce tak, aby výslech v*

dalším řízení zpravidla už nebylo třeba opakovat; k výsledku se přibere orgán sociálně-právní ochrany dětí nebo jiná osoba mající zkušenosti s výchovou mládeže, která by se zřetelem na předmět výsledku a stupeň duševního vývoje vyslychané osoby přispěla k správnému vedení výsledku. Může-li to přispět k správnému provedení výsledku, mohou být přibráni i rodiče. Osoby, které byly takto přibrány, mohou navrhnout odložení úkonu na pozdější dobu a v průběhu provádění takového úkonu navrhnout jeho přerušeni nebo ukončení, pokud by provedeni úkonu nebo pokračování v něm mělo nepříznivý vliv na psychický stav vyslychané osoby. Nehrozí-li nebezpečí z prodlení, orgán činný v trestním řízení takovému návrhu vyhoví.“ (ČESKO, 1961)

Důležitým paragrafem pro upravení postavení dítěte jako poškozeného v trestním řízení je § 45 který uvádí: „Není-li poškozený osobou plně svéprávnou nebo je-li omezen ve svéprávnosti, vykonává jeho práva podle tohoto zákona jeho zákonný zástupce nebo opatrovník. V případě, že je nebezpečí z prodlení a zákonný zástupce nebo opatrovník nemůže vykonávat práva uvedená ve větě první nebo nebyl-li opatrovník ustanoven, ačkoli jsou dány důvody pro jeho ustanovení, je třeba opatrovníka neprodleně ustanovit. Opatrovníka je třeba neprodleně ustanovit také v případě, že je nebezpečí z prodlení a poškozený je právnickou osobou a nemá osobu způsobilou činit úkony v řízení.“ (ČESKO, 1961)

2 PRÁVNÍ RÁMEC TRESTNÉ ČINNOSTI, KDY PŘEDMĚTEM ÚTOKU JSOU DĚTI

Deklarace OSN o obětech

V 80. letech 20. století bylo schváleno mnoho mezinárodních dohod zabývajících se oběťmi trestných činů, na které navazují dokumenty, které byly přijaty později v rámci spolupráce evropských států.

Deklarace obsahuje celistvý seznam lidských práv a byla přijata komisí OSN roku 1948. právní dokument je právně nezávazný, avšak slouží jako výchozí bod pro všechny mezinárodní úmluvy o lidech. V době, kdy deklarace vznikala, bylo v rámci OSN pouhých 58 členů, ale už tehdy zde byli zástupci různých politických systémů, jiných náboženství, kulturních tradic i státy s různou úrovní vyspělosti na rovině ekonomické. Komise se snažila všechny rozdíly respektovat a vyzdvihnout hodnoty, které byly všem společné. V České republice se deklarace OSN zapříčinila o vznik Listiny základních práv a svobod. (mzv.cz, © 2015)

Zákon č. 104/1991 Sb., Úmluva o právech dítěte

Mezi nejvýznamnější dokumenty humanitárního práva patří právě úmluva o právech dítěte obsažená ve sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí pod č. 104/1991 Sb. Spadá tedy pod federální ministerstvo zahraničních věcí a vznik úmluvy je uveden na 20. listopadu 1989 v New Yorku, přičemž v České republice byla smlouva podepsána 30. září 1990 jménem České a Slovenské Federativní republiky v souladu s článkem 49 odst. 2. Následně byla ratifikována prezidentem a vstoupila v platnost dne 7. ledna 1991. Úmluva je dělena na sdělení, dále na odstavec tzv. „o právech dítěte“ a 3 opční protokoly s názvy: o zapojování dětí do ozbrojených konfliktů, protokol o právech a prodeji dětí, dětské prostituci a pornografii, poslední opční protokol patří k úmluvě o právech dítěte zavádějící postup pro předložení oznámení.

V současné době je Úmluva přijatá všemi členskými státy OSN, jedinou výjimku tvoří Spojené státy americké, které smlouvu podepsaly, avšak k její následné ratifikaci nedošlo.

Principy úmluvy:

Mezi čtyři hlavní teoretické principy vycházející z úmluvy řadíme: princip nejlepšího zájmu dítěte, zákaz jakýchkoliv forem diskriminace, právo na život a vyjádření vlastního názoru.

Tyto čtyři principy jsou brány jako hlavní kritéria, podle kterých je nahlíženo na posuzované otázky týkající se ochrany práv dětí. (ČESKO, 1991; sancedetem, 2022)

Úmluva je komplexní a je v ní zakotveno právo v oblasti ekonomické, sociální, kulturní a politické. Přičemž se jedná o jasně daná práva a svobody:

- *Právo na život.*
- *Právo na jméno.*
- *Právo poznat své rodiče a být jimi vychován.*
- *Svoboda projevu a svobodný přístup k informacím.*
- *Svoboda myšlení a náboženského vnímání.*
- *Svoboda sdružování a pokojného shromažďování.*
- *Právo na ochranu soukromí.*
- *Právo na ochranu před násilím, ponižováním a vykořisťováním.*
- *Právo na zajištění ochrany, pomoci poskytované státem.*
- *Právo duševně nebo tělesně postižených dětí prožít plnohodnotný život.*
- *Právo na ochranu zdraví a využívání zdravotnických zařízení.*
- *Právo na výhody sociálního zabezpečení.*
- *Právo na životní úroveň pro nutný rozvoj dítěte.*
- *Právo na vzdělání, použití vlastního jazyka.*
- *Právo na odpočinek a volný čas.*
- *Právo na ochranu před nebezpečnou prací.*
- *Právo na svobodu projevu. [sancedetem, 2022]*

Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

Nejdůležitějším právním předpisem, který se zabývá ochranou lidských práv v České republice je Listina základních práv a svobod. Je obsažena v zákoně č. 2/1993 Sb. a je rozdělena do pěti hlav, přičemž hlava první se zabývá obecnými ustanoveními, zejména čl. 1, který popisuje: „*Lidé jsou svobodní a rovni v důstojnosti i v právech. Základní práva a svobody jsou nezadatelné, nezcižitelné, nepromlčitelné a nezrušitelné.*“ (ČESKO, 1993) Dále i hlava druhá týkající se základních lidských práv a svobod je pro dětskou

problematiku velmi důležitá, a to především v čl. 5.: „Každý je způsobilý mít práva“ (ČESKO, 1993) a čl. 6.: „Každý má právo na život. Lidský život je hoden ochrany již před narozením. Nikdo nesmí být zbaven života. Trest smrti se nepřipouští.“ (ČESKO, 1993) v neposlední řadě i čl. 7.: „Nedotknutelnost osoby a jejího soukromí je zaručena. Nikdo nesmí být mučen ani podroben krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu.“ (ČESKO, 1993)

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Jak již bylo zmíněno, trestné činy proti rodině a dětem jsou v českém právním řádu začleněny v trestním zákoníku dohromady, konkrétně v jeho zvláštní části, hlavě IV. Požadavek ochrany rodiny a dětí vychází z Listiny základních práv a svobod, přesněji z článku 32, ve kterém je deklarována ochrana rodiny, dětí a mladistvých.

Děti jako takové jsou v českém právním řádu chráněny vícero způsoby. Jejich ochrana se prolíná prakticky celým trestním zákoníkem, ale také například ústavními dokumenty, občanským zákoníkem, sociálními a správními předpisy nebo předpisy týkající se alkoholu, drog, či tabáku. (Válková, Hulmáková, 2010)

V rámci trestních předpisů mají děti zvláštní postavení při posouzení důsledků pro pachatele trestného činu na dětech či mladistvých, jelikož spáchání činu vůči osobě, která ještě nedovršila 18 let, se pojí s přísnější trestní sazbou. Celkově je spáchání trestného činu vůči dítěti spojováno s přitěžujícími okolnostmi – viz § 42 písm. h) trestního zákoníku. (Chromý, 2009)

V hlavě IV. trestního zákoníku jsou upraveny zejména rodinné vztahy, kdy se dbá na kvalitní výchovu a vývoj dětí a správné fungování rodiny jako takové. Zájmy týkající se funkce rodiny jsou upraveny v obecné rovině v občanském právu, konkrétně v občanském zákoníku, a teprve pokud selže proces fungování rodiny, který je nastolen občanskoprávními předpisy, musí v případě páchaní trestného činu na dětech či rodině přijít na řadu trestní právo. (Vantuch, 2011)

Konkrétní trestné činy, které jsou charakteristické svým směřováním proti dětem, jsou sice v českém právním řádu vyjmenovány v Hlavě IV. trestního zákoníku, ovšem dva trestné činy, které jsou de facto spojeny pouze s osobami dětí, jsou stanoveny také v předešlé hlavě III. Konkrétně se jedná o trestný čin pohlavního zneužití, který je charakterizován v § 187 trestního zákoníku a pak také trestný čin zneužití dítěte k výrobě pornografie, který je charakterizován v § 193 trestního zákoníku. Tyto trestné činy z hlediska rozlišení sice

spadají do kategorie trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, nikoli tedy do kategorie trestných činů proti rodině a dětem, ale svým způsobem do této práce také patří, jelikož jsou specifické svým prováděním na dětech. (ČESKO, 2009)

Oproti původnímu zákonu č. 140/1961, který platil do 31. 12. 2009, než jej nahradil současný trestní zákoník, je v současnosti více dbáno v rámci uspořádání trestního práva na lidská práva, včetně ochrany dítěte. Ochrana dítěte se přesunula z Hlavy VI. do Hlavy IV. V rámci skutkových podstat jednotlivých trestných činů nedošlo k nijak razantním změnám. Při trestném činu opuštění dítěte se nově posuzuje úprava opuštění dítěte a svěřené osoby, kdy se posuzuje v rámci spáchání tohoto trestného činu nejen vztah pachatele ke svému dítěti, ale jakékoli osobě, která není schopna se o sebe plnohodnotně postarat a pachatel má povinnost o ně ze zákona pečovat.

Mimo dětí jsou nově více chráněny starší, nemocné či invalidní osoby. Došlo také ke změnám v rámci trestních sazeb, kdy je nyní tvrději postihován trestný čin proti dítěti mladšímu 3 let, či na více osobách. U povinné vyživovací povinnosti došlo ke zkrácení doby, po kterou musí neplnění této povinnosti ze strany pachatele trvat a to na 4 měsíce. V rámci dalších trestných činů byly změny vesměs jen kosmetické a nový trestní zákoník převzal s malými úpravami znění předchozího zákona z roku 1961. (ČESKO, 2009; ČESKO, 1961)

Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů

První znění zákona bylo přijato roku 2013 jako zákon č. 45/2013 Sb. Od té doby byl již dvakrát změněn. Poprvé došlo k jeho změně z důvodu doplnění tohoto zákona o směrnici evropského parlamentu a rady 2011/99/EU společně s evropským ochranným příkazem. Úkolem směrnice je zajistit, aby ochrana poskytovaná oběti trestného činu v jednom státě EU byla zachována a mohla pokračovat i ve státě jiném, což je potřeba např. při přestěhování oběti.

K přípravě druhé novelizace zákona došlo rok po nabytí předešlé novely. Nyní jsou v zákoně č. 56/2017 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů vypsány všechny změny.

Vypracovávání této novely zákona bylo nutné z důvodu zjištěných nedostatků ve směrnici. Dále se zde zohlednily poznatky z praxe, z již využívaného zákona a poznatky z implementačních workshopů. Změněn byl především § 12, který se nyní zabývá skutečností, jak informovat oběť která nemá dostatečné znalosti českého jazyka, dále § 13,

jenž určuje rozsah poskytnutí informací, a další změnou prošel § 32a sloužící k informování o poskytnutí údajů z registru obyvatel.

Zákon č. 45/2013 Sb. je dělen do čtyř hlav. V hlavě první jsou obecná ustanovení, druhá obsahuje práva obětí trestných činů a dalších osob, které mají souvislost s TČ, třetí hlava slouží pro podporu subjektů, kteří poskytují pomoc obětem TČ a osobám dalším které mají souvislost s TČ, a poslední čtvrtá obsahuje závěrečná ustanovení. (ČESKO, 2013; ČESKO, 2017)

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálněprávní ochraně dětí

Jakmile dítě nabude zletilosti a zanikne mu právo na pěstounskou péči, nebo péči ústavní výchovy, je jeho zaopatření upravováno podle zákona o sociálněprávní ochraně dětí.

Zákon má dvanáct částí a je zapsán pod č. 359/1999 Sb., změněn byl zákonem 363/2021 Sb. Části jsou rozděleny na opatření, zařízení a poskytování sociálněprávní ochrany, pěstounskou péči, poskytování pěstounské péče vyškolenými osobami, část další obsahuje zaopatřovací příspěvek, společná ustanovení, přestupky, řízení a místní příslušnost a na závěr přechodná a závěrečná ustanovení (ČESKO, 1999)

Sociálněprávní ochranou dětí podle § 1 rozumíme: „Ochranu práva dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu. Ochranu oprávněných zájmů dítěte, včetně ochrany jeho jmění. Působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny. Zabezpečení náhradního rodinného prostředí pro dítě, které nemůže být trvale nebo dočasně vychováváno ve vlastním domově.“ (ČESKO, 1999)

3 TRESTNÉ ČINY PROTI DĚTEM PODLE TRESTNÍHO ZÁKONÍKU

Děti jsou ústředním zájmem mezinárodní trestní justice. Mezinárodní zločiny a další formy násilí a zneužívání dětí znepokojují každodenní realitu dnešního světa. Děti a mladí lidé jsou stále častěji terčem vražd, znásilňování, únosů, mrzačení, náboru dětských vojáků, obchodování s lidmi, sexuálního vykořisťování a dalšího zneužívání. (Protecting Children Rights under International Criminal Justice, 2015)

Domácí násilí na dětech lze rozdělit na aktivní a pasivní formu. Při aktivním týrání nebo zneužívání jde o násilné činy v tělesném, psychickém nebo pohlavním smyslu, přičemž konkrétní aktivity jsou nasměrovány vůči oběti s cílem ublížit jí.

U pasivní formy jde o zanedbávání, které lze považovat za násilné pouze v metaforickém smyslu, protože se v tomto případě nevyužívá tělesná síla, přesto však může pasivní týrání nebo zneužívání způsobit tělesnou nebo duševní újmu, resp. může být příčinou fyzického i psychologického zranění. Oběti domácího násilí jsou přitom jen málokdy vystaveny pouze jedné formě týrání či zneužívání. Například fyzickému týrání a sexuálnímu zneužívání často předchází či ho doprovází duševní a citové týrání. Projevuje se od slovních útoků a hrozeb až po uzamykání dítěte do místnosti a odpírání odpočinku, stravy, spánku či oděvu.

Důsledky zneužívání, týrání a zanedbávání dětí v rodinách mívají dlouhodobý charakter. Nemusí se projevit u každého týraného dítěte, ale mohou se projevit i u dětí, které byly jen svědky týrání, byť samy o sobě terčem útoku nebyly. Léčení důsledků je obvykle komplikované, nicméně je nezbytné. Děti, které byly přímo oběťmi domácího násilí, nebo byly jen svědky domácího násilí, mají ve starším dětském věku sklony ke kriminálnímu chování.

Ve velkém množství případů se obětí stane dítě, které je jakýmkoliv způsobem jiné. Má tedy nějaký fyzický nebo psychický handicap, popřípadě kombinaci obojího. V případě tělesných handicapů se nejčastěji objevuje obezita, tělesné postižení, jizvy, akné, či jakékoliv další tělesné deformace. U psychických vlastností jde o poruchy osobnosti, poruchy učení, hyperaktivitu nebo také nedisciplínu.

Děti v konfliktu nebo v kontaktu s orgány činnými v trestním řízení nebo sociálními úřady, ať už jako děti potřebující ochranu, ohrožené děti, děti zatčené, během soudního řízení, ve vazbě nebo jako oběti a svědci, jsou často ve zranitelném postavení. Nevědí o svých

právech nebo je nemohou prosadit. To, jak s těmito dětmi systém zachází, je kritickým faktorem při určování toho, jak budou znovu začleněny do svých rodin, škol a komunit.

(Protecting children's rights in criminal justice systems, 2013)

Trestný čin podle § 187 TZk – Pohlavní zneužití

Sexuálním zneužíváním dětí rozumíme jakékoliv nezákonné dotýkání na jejich pohlavních partiích, sexuální styk či jiné pohlavní zneužití. Pachatelé hrozí trest odnětí svobody v rozmezí jednoho roku až osmi let. U trestného činu spáchaného na dítěti ve svěřenecké péči, které je závislé na pachateli nebo jeho postavení, je trestní sazba ve výši dvou až deseti let.

Pět až dvanáct let odnětí svobody dostane pachatel, který svým jednáním způsobil osobě mladší patnácti let těžkou újmu na zdraví. Zavinění smrti je trestáno deseti až osmnácti lety. V trestním právu je sexuální zneužívání vymezeno jako chování se sexuálním podtextem proti dětem. Mluvíme zde o tzv. nekoitálních aktivitách, mezi které patří osahávání, masturbace a vzájemné obnažování.

Pohlavní zneužívání má většinou podobný průběh. Nejprve se pachatel s dítětem sblíží různými dárky, hraje si s ním, přistupuje k němu sváděivě, dává mu velkou dávku pozornosti. Později stylem hry začíná v rozvoji sexuálních aktivit. Když mu dítě začne plně důvěřovat, má volnou cestu dítě v poklidu unést a zneužít. (ČESKO, 2009; Válková a Hulmáková, 2010)

Osobnost pachatele:

Pedofilové, aneb praví sexuální devianti, jsou menšinou mezi pachateli pohlavního zneužívání. Tvoří pouhých 33 %. Dělí se na dva typy.

První typ je typ preferenční a vybírá si cíleně dítě, které je pro něj zdrojem sexuálního uspokojení. Jejich dalším dělením je sadistický typ, který získává své uspokojení pomocí týrání a později smrti dítěte. Druhým typem je sváděivý, ten dítě svádí a chováním se blíží normálnímu jedinci. Fixovaný jedinec se zaměřuje už od raného věku svého psychosexuálního vývoje na děti.

Druhým typem je situační typ, který páchá trestné činy pod vlivem stresu. Tento typ se také dělí na několik podtypů. Prvním je tzv. regredovaný typ. Často bývá ženatý, avšak vlivem stresu, kterým je např. rozvod, si vybere známé dítě a sexuálně ho zneužije. Dalšími podtypy pachatelů jsou morálně nevybíravý; sexuálně nevybíravý, který využívá sexuální pomůcky; naivní typ, který si neuvědomuje své špatné chování. (ČESKO, 2009; Válková a Hulmáková, 2010)

Trestný čin podle § 193 TZk – Zneužití dítěte k výrobě pornografie

Dle § 193 odst. 1 trestního zákoníku se tohoto trestného činu vůči dítěti dopustí osoba, která zláká, zneužije, přiměje či svede dítě k výrobě jakéhokoli pornografického díla. Pachatel tohoto trestného činu se vystavuje nebezpečí trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku až pěti let.

V případě, že by pachatel čin spáchal v rámci organizované skupiny či pro svůj výrazný prospěch, se délka trestu odnětí svobody může vyšplhat až na dobu osmi let, což je uvedeno v § 193 odst. 2 a 3 trestního zákoníku

K tomuto paragrafu se vztahují ještě dva paragrafy - § 191 a §192.

§ 191 TZk pojednává o šíření pornografie. Jestliže pachatel jakýmkoliv způsobem nabídne, prodá, zprostředkuje a uvede do oběhu dílo s pornografickým obsahem, na kterém je zřetelně vidět neúcta k člověku nebo dokonce i zvířeti, hrozí mu trest odnětí svobody se sazbou až dva roky. Zpřístupnění díla na sociálních sítích, v televizi, nebo kdekoli na veřejnosti, je trestáno až třemi lety vězení.

§ 192 TZk trestá pachatele, kteří si pornografická díla natočí a poté je uchovávají ať už v elektronické, fotografické nebo jiné podobě. Pachateli tohoto trestného činu hrozí trest až na tři roky. (Vantuch, 2011; ČESKO, 2009)

Trestný čin podle § 195 TZk – Opuštění dítěte

Pojem dítě byl už rozebrán výše. Svěřená osoba je ta, která není schopna se postarat vlastními silami o sebe sama. Nejčastějšími osobami, které toho nejsou schopny, jsou děti. Vzhledem ke zdravotnímu stavu sem lze zařadit také invalidní, staré, nemohoucí osoby a osoby trpící psychickou poruchou.

Ke svěření takové osoby do péče jiné osoby dochází velmi často rozhodnutím státního orgánu, ovšem nemusí to být vždy pravidlem. Osobou, která dostane člověka do péče, bývá velmi často rodinný příslušník, popřípadě zdravotnický či pečovatelský personál v institucích, ve kterých svěřená osoba pobývá. (Vantuch, 2011)

Opuštěním dítěte či svěřené osoby rozumíme stav, kdy je osoba, která není schopna se o sebe dostatečně sama postarat, ponechána vlastnímu osudu a tímto vznikne riziko zdravotní újmy či dokonce riziko smrti.

K naplnění podstaty opuštění může dojít dvěma způsoby: omisivně, tedy nekonáním, kdy pachatel osobu ponechá bezprizorně na určitém místě, či komisivně a to tak, že tuto osobu

odvede na určité místo, kde je ponecháno napospas osudu. Případná náhodná záchrana této osoby nemá vliv na spáchání trestného činu. Trestné je tedy již samotné opuštění bez přihlídnutí k následkům. (Chromý, 2010)

Skutková podstata tohoto trestného činu chrání osoby, které jsou z jakýchkoli důvodů odkázány na péči jiné osoby. Pachatelem takového činu tedy může být jen fyzická osoba, která se stará o své dítě či jinou svěřenou osobu, jejíž povinnost vznikla na základě zákona, rozhodnutí soudního orgánu či na základě společné dohody, kdy se jedná nejčastěji o rodiče, pěstouny, pracovníky různých zdravotních či pečovatelských institucí či poručníky. Pro zavinění musí být prokázán úmysl pachatele, v určitých případech může stačit pro spáchání trestného činu také nedbalost. (Špeciánová, 2003)

U tohoto typu se ukládá trest odnětí svobody v rozmezí šesti měsíců až tří let, v případě opuštění dítěte, které ještě nedovršilo věk 3 let, recidivy, či spáchání na vícero osobách, je trestní sazba 5 let. V případě způsobení smrti je rozmezí trestní sazby mezi třemi a deseti lety. (ČESKO, 2009)

Trestný čin podle § 196 TZk – Zanedbání povinné výživy

Základní pojem povinná výživa není doslovně v českém právním řádu upraven, ovšem pokud budeme vycházet z literatury a soudní judikatury, lze obecně konstatovat, že se jedná o zajištění základních životních potřeb jiné fyzické osoby. Nejčastěji se jedná o povinnost ve vztahu rodičů a dětí a manželů mezi sebou. Může ale vznikat také mezi dalšími rodinnými příslušníky, mezi osvojitelem a osvojencem atd. Ovšem nejvíce případů se týká samozřejmě neposkytnutí povinné výživy ve vztahu k dítěti. (Králičková, Telec, 2014)

Trestný čin zanedbání povinné výživy obsahuje dvě skutkové podstaty pro spáchání takového činu. Zaprvé, pokud pachatel po dobu více než čtyř měsíců neplní svou zákonnou vyživovací povinnost vůči jiné osobě, a zadruhé, pokud se po dobu čtyř měsíců takové povinnosti vyhýbá. Pro spáchání trestného činu tedy stav neplnění povinností musí být dlouhodobější a trvat minimálně čtyři měsíce. Povinnost pro plnění vyživovací povinnosti musí tedy vycházet ze zákona, popřípadě z rozhodnutí soudu, nelze tedy skutkovou podstatu tohoto činu aplikovat na různé povinnosti z dohod atd. (Kuchta, 2009)

U neplnění vyživovací povinnosti je možné uložit trest odnětí svobody v délce jednoho roku, při vyhýbání se této povinnosti je pak možné udělit roky dva. V případě vystavení vyživované osoby nouzi, což je bráno jako přitěžující okolnost, lze výjimečně udělit trest

až v délce tří let. U neplnění vyživovací povinnosti může být naplněna skutková podstata také v případě nedbalosti, naopak u vyhýbání se této povinnosti musí být prokázán úmysl pachatele. V rámci zákona lze také odebrat pachatelům řidičské oprávnění, dokud nezačne plnit svou povinnost. K tomuto kroku se přistupuje zejména proto, že to dotyčného může přinutit přestat se vyhýbat této povinnosti a výživné ze zákona začít platit. Je to jeden z prostředků, jak donutit pachatele plnit své povinnosti, jelikož nejdůležitějším záměrem není potrestání pachatele trestem odnětí svobody, nýbrž splnění povinnosti vůči vyživované osobě. (Draštík a kol., 2015, s.)

Tento typ trestného činu je jedním z nejvíce zastoupených trestných činů mezi všemi trestnými činy, které jsou v rámci České republiky spáchány. Logicky je tedy nejvíce zastoupeným trestným činem také v rámci trestných činů vůči dětem. Například v roce 2019 byl tento trestný čin spáchán v 6 941 případech a po trestných činech krádeže, maření výkonu úředního rozhodnutí a ohrožení pod vlivem návykové látky se stal čtvrtým nejvíce zastoupeným trestným činem v rámci společnosti. (Scheinost a kol., 2020)

Trestný čin podle § 198 TZk – Týrání svěřené osoby

Syndrom zneužívaného, týraného a zanedbávaného dítěte se nazývá CAN. Pokud se tohoto trestného činu někdo dopustí, hrozí mu trest odnětí svobody na šest měsíců až čtyři roky. Pachateli, který spáchal čin surovým nebo trýznivým způsobem a tím způsobil těžkou újmu na zdraví, či ho spáchal na dvou a více osobách nebo mělo toto chování delší trvání, hrozí odnětí svobody v délce dva roky až osm let. Způsobená újma na zdraví či smrt je trestána pěti až dvanácti lety.

V případě týrání dětí jsou většinou viditelné znaky na částech těla v podobě hematomů. Nejčastěji se nachází na nohou, pažích, hýždích či obličeji. Mezi horší případy patří popáleniny, mnohačetné tržné rány, bití pěstmi či opaskem nebo zlomeniny. Neviditelné týrání dětí označujeme psychickým týráním, mezi které řadíme zavrhování dítěte, nezáměr, ponižování, oslabování jeho sebevědomí a sebedůvěry.

Důsledky psychického týrání se odvíjí od intenzity a délky trvání. Děti jím postižené se hůře seznamují s dalšími dětmi a mají problém se zařadit do kolektivu. Je to poznat i na jejich sebedůvěře a průbojnosti. Často jsou na nich zřejmé pocity úzkosti, problémy s psychikou, poruchy chování související s častými útekami z domova, či chození za školu.

Nejčastějšími společnými znaky psychického a tělesného týrání jsou určité neurotické návyky (obtáčení vlasů kolem prstu, houpání na židli, kousání nehtů), pocity strachu

z dělání chyb, značné sebepoškozování, nepřijímání chvály, nízké sebevědomí až flegmatické chování, vyhýbání se společným aktivitám, upozorňování na sebe pro větší pozornost a strach z kontaktování rodičů v případě nějakého problému. U více citlivých dětí je možné postřehnout náhlé projevy agrese či opak, např. leknutí se při nečekaném doteku, nevídaná poslušnost k rodiči nebo příslušníkům rodiny.

Třetí a poslední formou týrání dětí je zanedbávání péče, kdy mezi fyzické příznaky patří viditelný úbytek váhy dítěte z nedostatku kvalitních surovin či dlouhodobého hladovění, špinavý vzhled včetně oděvu, zápach, svrab, vši atd. (Válková a Hulmáková, 2010)

Trestný čin podle § 199 TZk – Týrání osoby žijící ve společném obydlí

„Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společném obydlí, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta“. (ČESKO, 2009)

§ 199 má velkou podobnost s předchozím § 198, jen jeho skutková podstata je splněna v případě, že byl čin spáchán v obydlí. Obydlím je myšlen určitý obytný prostor sloužící k bydlení jako je dům, chata, hotely, motely, ubytovny, středoškolské nebo vysokoškolské koleje, chalupy atd.

Týrání je nejčastěji pácháno na osobách blízkých nebo žijících ve společném obydlí. V důsledku vzniká závislost oběti na pachateli, kvůli které mají týrané osoby mnohdy problém společné obydlí opustit. (hospodarskenoviny, 2011)

Trestný čin podle § 200 TZk – Únos dítěte

Únos dítěte či osoby stížené duševní poruchou je popsán v § 200 trestního zákoníku a je to jednání, které směřuje k odejmutí a znemožnění péče o dítě, či osoby která trpí duševní poruchou osobě, která je má ve své péči. Pachatel musí v tomto případě reálně konat, tzn. osobu odnést či odvézt z dosahu pečující osoby. Pachatelem může být jakákoliv fyzická osoba, tedy jak osoba, která není v jakémkoli vztahu s obětí, tak například rodič, jež unese dítě druhému rodiči, který jej má v péči.

V základní sazbě lze udělit pachateli trest až na tři roky. V případě, kdy chce pachatel únosem dosáhnout majetkového prospěchu, se sazba zvyšuje až na pět let. V případě konání v rámci organizované skupiny lze potrestat pachatele až na osm let a stejně tak v případě způsobí-li oběti zdravotní újmu či získá majetkový profit ve výši pěti milionů korun a více. (hospodarskenoviny,2011)

Trestný čin podle § 201 TZk – Ohrožování výchovy dítěte

Tento trestný čin je popsán v § 201 trestního zákoníku. Pachatel se zde dopustí trestného činu v případě, kdy jakkoli ohrožuje správný rozumový, mravní či emocionální vývoj dítěte. Reálně tedy vůbec nemusí dojít k jakémukoli narušení vývoje, ovšem postačí jednání, které tento vývoj ohrožuje. V tomto případě není rozhodující, zda jde o jednorázové jednání či déletrvající a pokračující jednání. Jedná se spíše o intenzitu a způsob jednání pachatele.

V základní skutkové podstatě činu stačí nedbalostní jednání pachatele. Zvláštní skutkovou podstatou tohoto činu je povolení dítěti hrát na herním automatu, na kterém lze dosáhnout peněžité výhry. Základní trestní sazbou v tomto případě je odnětí svobody až na dva roky, v případě umožnění hry na automatu pak jeden rok či peněžitý trest a zákaz činnosti. V případě úmyslného jednání, recidivy či pro zisk značného prospěchu lze přistoupit k odnětí svobody pachatel až na pět let.

Trestný čin podle § 202 TZk – Svádění k pohlavnímu styku

Pachatel, který použije určitou úplatu, výhodu či prospěch pro donucení dítěte k vlastnímu sebeukájení, obnažování nebo samotnému pohlavnímu styku, bude potrestán odnětím svobody až na dva roky. Pět let odnětí svobody dostane v případě opakování a dlouhému trvání trestného činu, dále zavrženíhodného chování nebo opakování trestného činu na více dětech. Slib, nebo nabídnutí určité úplaty, výhody nebo prospěchu dítěti za účelem jakéhokoliv chování s účelem pohlavního uspokojování splňuje základní skutkovou podstatu daného trestného činu.

Splněním skutkové podstaty tohoto trestného činu je i chování, které je založeno na určitých patologických praktikách spočívajících v masochistickém nebo sadistickém jednání spojenými s úplatou, prospěchem nebo výhodou. Podobným chováním je i pouhé ukázání dětského těla.

Výjimkami z trestného činu svádění k pohlavnímu styku jsou osoby, které bez záměru pohlavního uspokojení nebo jiného zneužití dítěte ztvárňují dětské umělecké dílo. Těmi jsou myšleni např.: malíři, filmaři, fotografové atd. (Válková a Hulmáková, 2010; hospodarskenoviny, 2011)

Trestný čin podle § 185 TZk – Znásilnění

Z pohledu kriminologie lze znásilnění popsat jako vynucení pohlavního styku a jiných sexuálních aktivit od oběti. Dělíme ho na dva druhy. První případ je tzv. socializované

znásilnění, které se stane až po předchozím seznamování, hezkém a vstřícném chování, vábívé konverzaci ať už přes sociální sítě, nebo v přímém kontaktu. To je často doprovázeno alkoholickými látkami pro předpoklad menší agrese oběti. V případě druhém mluvíme o znásilněním nesocializovaném, kdy si pachatel vybere oběť a většinou s velkou mírou agrese ji znásilní. Tyto agresory dělíme na tři typy:

První páchá čin podvodným přístupem, kdy oběť před útokem kontaktuje a naláká ji na nějakou odměnu, či poskytnutí pomoci, o něco ji požádá, či ji zadává příkazy. Druhým typem je tzv. bleskový přístup, který je charakteristický rychlým útokem bez jakékoliv předchozí komunikace. Posledním typem je typ překvapivý, kdy pachatel znásilní oběť, když to nejméně čeká. Při tomto typu bývají menší zranění než při útoku bleskovém.

U všech typů agresorů je ve většině případů použita zbraň pro větší tlak a kontrolu nad obětí, přičemž je po oběti vyžadován až ve dvou třetinách případů vaginální styk, orální styk a osahávání.

Trestný čin podle § 245 TZk – Soulož mezi příbuznými (incest)

Zvláštním typem sexuálního zneužívání je incest. Ve většině případů probíhá mezi otcem a dcerou, mezi matkou a synem je méně častý. Vzácně se objevuje i matka – dcera a otec-syn. Incest mezi nevlastním otcem/matkou se synem/dcerou je nazýván pseudoincest, ke kterému se schyluje především v doplněných rodinách. Fyzické týrání může i nemusí být součástí incestu. Raboch uvádí, že až 10-40 % žen a 5-20 % mužů bylo v průběhu jejich dospívání zneužito.

Trestný čin podle § 354 TZk – Nebezpečné pronásledování (stalking)

Termín stalking je v trestním zákoníku evidován v § 354 TZk jako nebezpečné pronásledování a je převzat z anglického termínu. Vyznačuje se ne vždy sexuálně motivovaným chováním, kterým pachatel trestného činu obtěžuje svou oběť. Jedná se zpravidla o pronásledování a intenzivní kontaktování oběti, se záměrem poškodit, zastrašit nebo vyvolat emoční stres. Toto jednání má často agresivní podtext.

Ve článku 210 Hickey a kol. rozlišil dva typy pronásledování obětí:

V případě pronásledování známé a blízké osoby mluvíme o tzv. domácím pronásledování, které může být iniciované různými motivy. Patří mezi ně zloba, msta nebo získání dřívější kontroly nad obětí zpět. U pachatelů s určitou psychickou poruchou se objevuje obsedantní pronásledování, kdy se pachatel zaměří na více známých a blízkých osob. Pachatel často jedná iracionálně a nelogicky. Posledním druhem je pronásledování dotěrné, kdy cílem

pachatele není poškodit oběť, ale naopak navázat blízký a závislý vztah nezvyklými prostředky.

Druhým typem je pronásledování cizí osoby, které také může být poháněno zlobou, kterou pachatel uplatňuje na neznámé oběti. Nejvíce nebezpečné je zde pronásledování sexuálním predátorem, které končí fyzickým útokem. Pachatel, který pronásleduje svoji oběť na základě představy, že ho daná oběť miluje, se řadí do erotomanického pronásledování.

(Válková a Hulmáková, 2010)

Trestný čin podle § 204 TZk – Podání alkoholu dítěti

Tento trestný čin je v trestním zákoníku veden v § 204 a jeho smyslem je ochrana dětí a mladistvých před škodlivými účinky jakýchkoliv alkoholických nápojů. Jako alkoholický nápoj je v tomto případě myšlen nápoj, který obsahuje 0,5 % alkoholu a je určen ke konzumaci. Nejedná se tedy například o čisticí přípravky, které také mohou alkohol obsahovat.

Pachatelem tohoto činu bude osoba, která poskytne či prodá dítěti nápoj s obsahem alkoholu. Chráněným zájmem je zde zdraví dítěte a zabránění závislosti na alkoholu. Důležitým předpokladem trestného činu je v tomto případě podání alkoholu ve větší míře či opakované podání. Pokud dojde k jednorázovému podání bez opakování, pak se bude jednat jen o přestupek, či správní delikt pachatele. (Chromý, 2010)

Trestný čin musí být spáchán úmyslně. U tohoto typu přestupku se nejčastěji jedná o pracovníky a provozovatele restauračních zařízení a podniků, nebo nesevědomité rodiče dětí. Trestní sazby za spáchání trestného činu podání alkoholu dítěti mohou být v rámci odnětí svobody až na jeden rok. (Drašík a kol, 2015)

Trestný čin podle § 190 TZk – Prostituce ohrožující mravní vývoj dětí

Skutková podstata tohoto trestného činu je naplněna v případě provozování prostituce poblíž místa, které je určeno a vyhrazeno pro pobyt dětí. Mezi tyto místa řadíme např. školy a místa s nimi spojená, dětské domovy, hřiště atd. V případě, že pachatel prostituci koná na více takových místech, nebo jí koná opakovaně, hrozí mu odnětí svobody na šest měsíců až pět let.

Podle stockholmského světového kongresu v roce 1996 je dětská prostituce vyznačena následovně: „*Použití dítěte pro sexuální účely výměnou za peníze nebo za odměnu v naturáliích mezi dítětem, zákazníkem, prostředníkem nebo agentem a jinými, kdo vydělávají na obchodu s dětmi pro tyto účely.*“ (ČESKO, 2009)

Trestný čin podle § 337 TZk – Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání

Pachatelem tohoto trestného činu je osoba, která záměrně komplikuje rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci. Toto maření může provádět např.: vykonáváním činnosti, která mu byla zakázána, nebo mu bylo odebráno oprávnění podle právního předpisu i přes vyhoštění ze země se stále na území České republiky zdržuje; vstoupí na sportovní, kulturní, nebo jiné společenské akce na které se vztahuje zákaz vstupu; bez vážného důvodu nepředstoupí na vyžádání před soud; dopustí se takového jednání, které zkazí účel ochranného léčení nebo výchovy. Takovému pachateli hrozí trest odnětí svobody ve výši dvou let.

Pachatel, který schová, zničí, poškodí nebo zatají věc potřebnou pro vyšetřování, hrozí mu odnětí svobody ve výšce pěti let nebo zákaz činnosti. (ČESKO,2009)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 SLOVENSKÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA

Trestný zákon Slovenské republiky je obsažen v zákoně č. 300/2005 Z. z. a obsahuje 3 části.

První část se nazývá Všeobecná a obsahuje pět hlav pod § 1 - § 143 kde v hlavě první najdeme základy trestní odpovědnosti a působnost zákona. Dále je hlava ještě dělena do oddílů jako je trestní zákon a jeho působnost, základy trestní zodpovědnosti, základní pojmy jako je pachatel, spolupachatel a účastník trestného činu, okolnosti vylučující trestní zodpovědnost a protiprávnost. Obsahem hlavy druhé jsou druhy a základní zásady sankcí, ochranné opatření, ukládání a výkon jednotlivých trestů, přeměny zbytku trestu a s tím i spojené pojmy jako je trest domácího vězení. Zánik trestnosti a trestu a ustanovení o stíhání mladistvých jsou v hlavě třetí a čtvrté. Hlava pátá se věnuje všeobecným pojmům jako je trestný čin, škoda, osoba atd.

Druhá část pod názvem Osobní obsahuje dvanáct hlav pod § 144 - § 435. Trestné činy proti životu a zdraví, proti svobodě a lidské důstojnosti jsou v hlavě první a druhé. Hlava třetí se věnuje obsahu naší práce a tím jsou trestné činy proti rodině a mládeži. Následují trestné činy proti majetku, trestné činy hospodářské, trestné činy všeobecně nebezpečné a proti životnímu prostředí v hlavě šesté. Sedmá hlava pojednává o trestných činech proti republice, osmá hlava o trestných činech proti pořádku ve veřejných věcech, a jako poslední v hlavě deváté jsou obsaženy trestné činy vojenské, proti míru, lidskosti, terorismu a extrémismu.

Část třetí obsahuje společné přechodné a závěrečné ustanovení. Je nejkratší částí ze tří a věnují se jí § 436 - § 440.

Dítětem se pro účely trestného zákona Slovenské republiky rozumí osoba mladší osmnácti let, kdy ve skutkové podstatě odložení dítěte musí jít o dítě, které si nemůže samo zajistit pomoc. V praxi se za něj považuje dítě útlého věku, které není schopno vlastními silami čelit situaci, v níž se ocitlo (zpravidla jde o dítě do 6 let), nebo i starší dítě, pokud pro svou nesamostatnost a stupeň svého tělesného i duševního vývoje, jakož i podmínky prostředí, kde zůstalo odloženo, není způsobilé se vymanit z dané situace. Jde tedy o dítě, které s ohledem na svůj věk, životní zkušenosti, stupeň vyspělosti, zdravotní stav apod. nemá naději a schopnosti si účinně samo zajistit pomoc. (SLOVENSKO, 2005)

4.1 Komparace trestných činů páchaných na dětech v České republice a na Slovensku

tabulka 1- komparace trestných činů v České republice a na Slovensku

CZ	Trestní zákoník č. 40/2009	SK	Trestný zákon č. 300/2005
§ 187	Pohlavní zneužívání	§ 199	Znásilnění
		§ 200	Sexuální násilí
		§ 201	Sexuální zneužívání
		§201a	
		§ 201b	
§ 193	Zneužití dítěte k výrobě pornografie	§ 368	Zneužití dítěte k výrobě pornografie
		§ 369	Dětská pornografie- rozšiřování
		§ 370	Dětská pornografie- přechovávání a účast
§ 195	Opuštění dítěte	§ 205	Odložení dítěte
		§ 206	Opuštění dítěte
§ 196	Zanedbání povinné výživy	§ 207	Zanedbání povinné výživy
§ 198	Týrání dětí	§ 208	Týrání blízké a svěřené osoby
§199	Týrání osoby žijící ve stejném obydlí		
§ 200	Únos dítěte	§ 209	Únos dítěte
		§ 210	
§ 201	Ohrožování výchovy dítěte	§ 211	Ohrožování mravní výchovy dítěte

§ 202	Svádění k pohlavnímu styku	§ 201 §201 a §201 b § 202	Sexuální násilí
§ 204	Podání alkoholu dítěti	§ 175	Podávání alkoholických nápojů mládeži

[zdroj: ČESKO, 2009; SLOVENSKO,2005]

Tabulka 1 znázorňuje komparaci trestního zákoníku české a slovenské republiky, k výše popsaným českým paragrafům trestního zákoníku č. 40/2009 Sb. přiřazuje odpovídající paragrafy ze slovenského trestního zákona č. 300/2005 Z.z. Z tabulky je patrné, že některé české paragrafy jsou ve slovenském trestním zákoně rozlišeny ve více paragrafech.

4.2 Komparace výše trestních sazeb v České republice a na Slovensku

tabulka 2- komparace trestních sazeb v České republice a na Slovensku

CZ	Trestní sazba	SK	Trestní sazba
§ 187	1 rok -18 let	§ 200-§ 202	5 let - 25 let
§ 193	1 rok - 8 let	§ 368-§ 370	4 roky -20 let
§ 195	6 měs. - 10 let	§ 205, § 206	2 roky - 12 let
§ 196	1 rok -3 roky	§ 207	2 roky – 5 let
§ 198	6 měs.- 12 let		
§ 199	6 měs.-4 roky	§ 208	7 let - doživotí
§ 200	1 rok -8 let	§ 209, § 210	3 roky - doživotí
§ 201	1 rok -5 let	§ 211	6 měs.- 5 let
§ 202	2 roky -5 let	§ 200-§ 202	4 roky - 20 let
§ 204	1 rok	§ 175	3 roky

[zdroj: ČESKO, 2009; SLOVENSKO,2005]

Tabulka 2 znázorňuje komparaci výše trestních sazeb v České republice a na Slovensku. Ve většině případů jsou dolní i horní trestní sazby vyšší na Slovensku s výjimkou trestného činu ohrožování výchovy dítěte, kdy dolní hranice trestu odnětí svobody je v České republice vyšší o půl roku, horní sazba je v obou případech stejná.

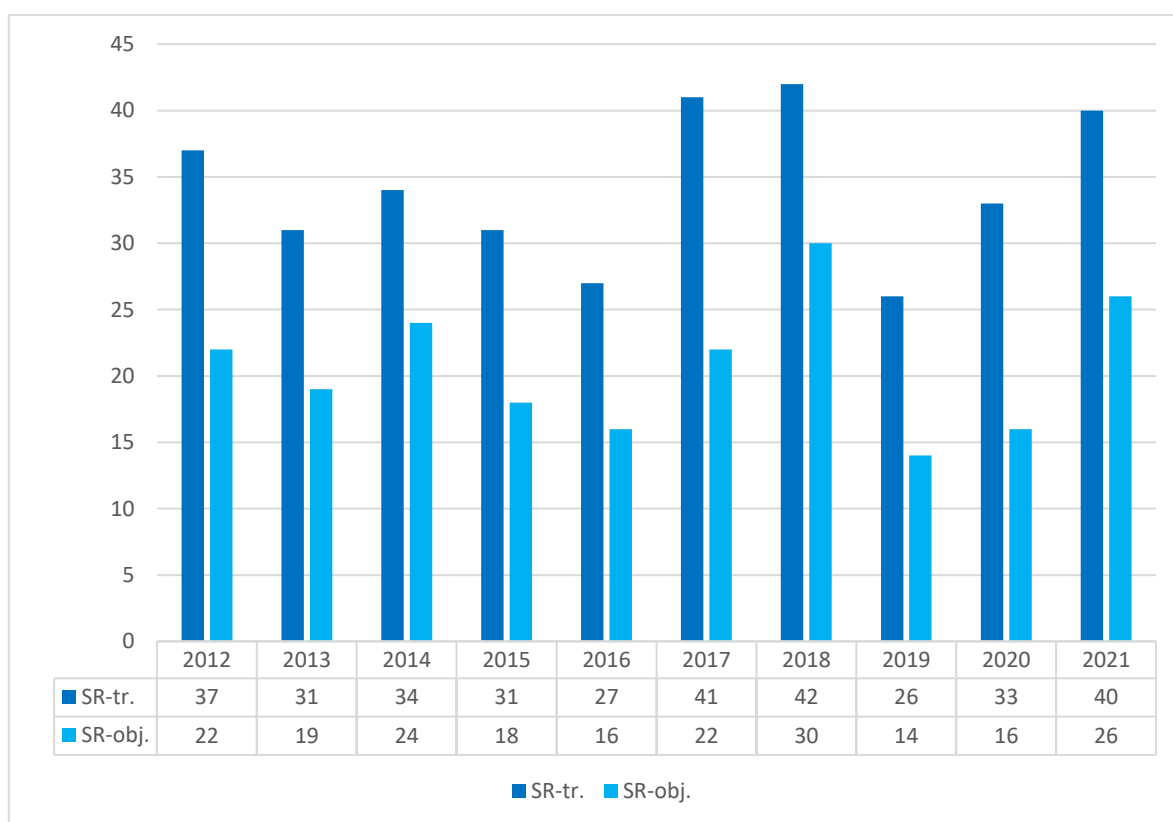
5 KOMPARACE TRESTNÝCH ČINŮ V ČESKÉ REPUBLICĚ A NA SLOVENSKU V LETECH 2012-2021

Vzhledem k faktu, že Česká republika má téměř dvojnásobný počet obyvatel než Slovenská republika, je třeba slovenské statistiky přepočítat na počet obyvatel.

Počet obyvatel České republiky: 10,7 milionů obyvatel.

Počet obyvatel Slovenské republiky: 5,5 milionů obyvatel.

Počet trestných činů podle § 199 STZ – znásilnění

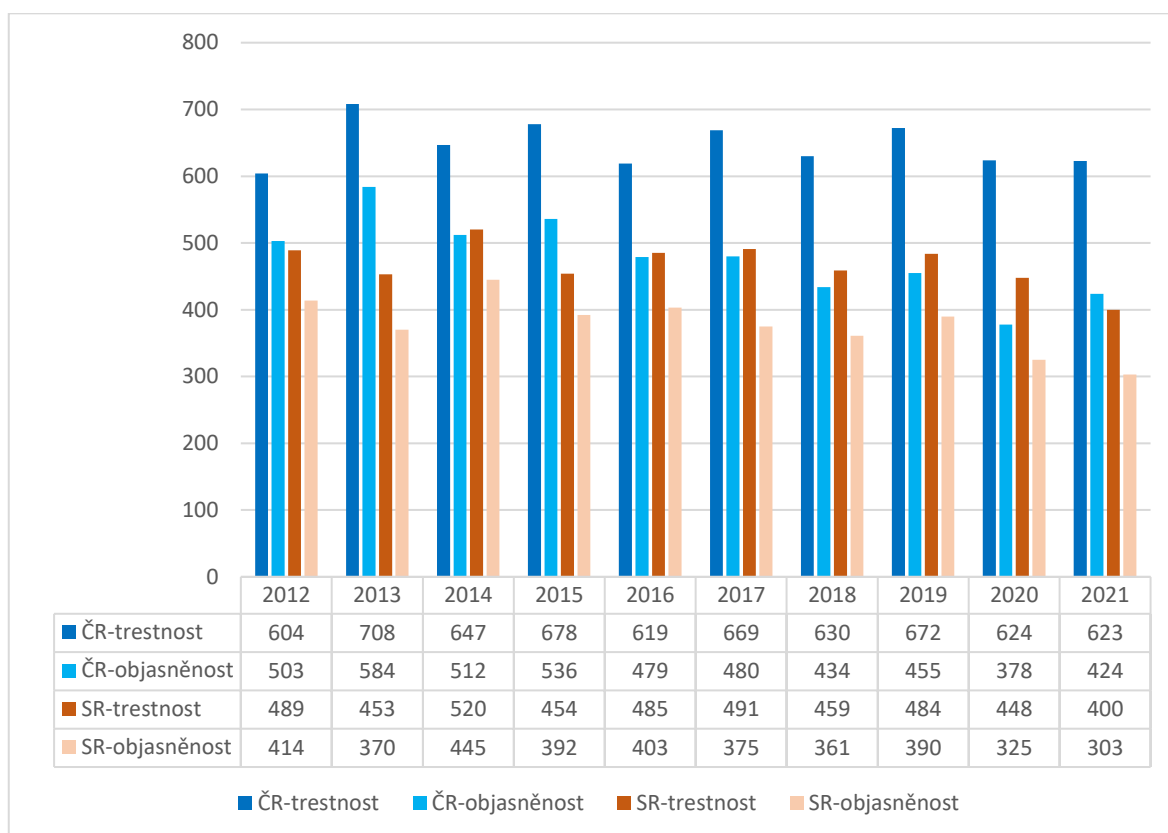
Graf 1 - počet trestných činů podle §199 STZ – znásilnění

[Zdroj: statistika Ministerstva vnitra Slovenské republiky, vlastní zpracování]

U slovenského trestného činu znásilnění se trestnost pohybuje mezi počtem 27–42 ročně, zatímco objasněných trestných činů bylo v rozmezí 14-30. Nejvyšší čísla byla zaznamenána v roce 2018, naopak nejmenší byla v roce 2019.

Statistika je zpracována pouze ze slovenských evidovaných statistik. V českých se paragraf znásilnění nezletilých samostatně neeviduje, proto komparace nemohla být provedena.

Komparace trestného činu pohlavní zneužívání podle § 187 TZk s trestným činem podle § 200 STZ sexuální zneužívání

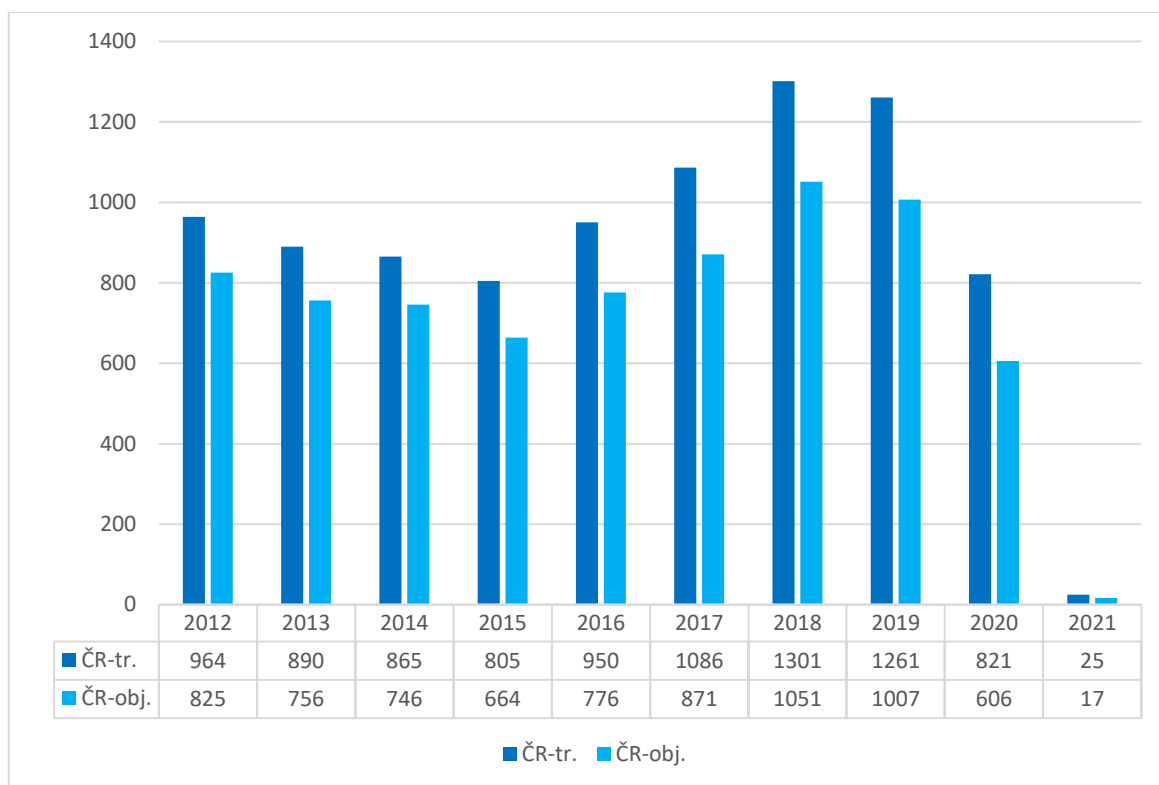

Graf 2 – komparace trestného činu pohlavní zneužívání § 187 TZk s trestným činem podle § 200 STZ sexuální zneužívání mezi lety 2012-2021

[Zdroj: statistika Ministerstva vnitra Slovenské republiky, statistiky Policie České republiky, vlastní zpracování]

Z výše uvedené statistiky vyplývá že v České republice u pohlavního zneužívání pohybovala v rozmezí 604-708 případů ročně. Nejvyšší trestnost byla v roce 2013 naopak nejmenší roku 2012. míra objasněnosti byla nejvyšší v roce 2013 kdy bylo vyřešeno celkem 584 případů, nejméně jich bylo vyřešeno v roce 2020 s počtem 378. Počty trestnosti i objasněnosti jsou na Slovensku výrazně nižší. Největší trestnost i objasněnost byla na Slovensku roku 2014 kdy na 520 nových případů připadlo 445 vyřešených. Nejnižší zaznamenaná statistika byla roku 2021 s počty 400 případů a 303 objasněných.

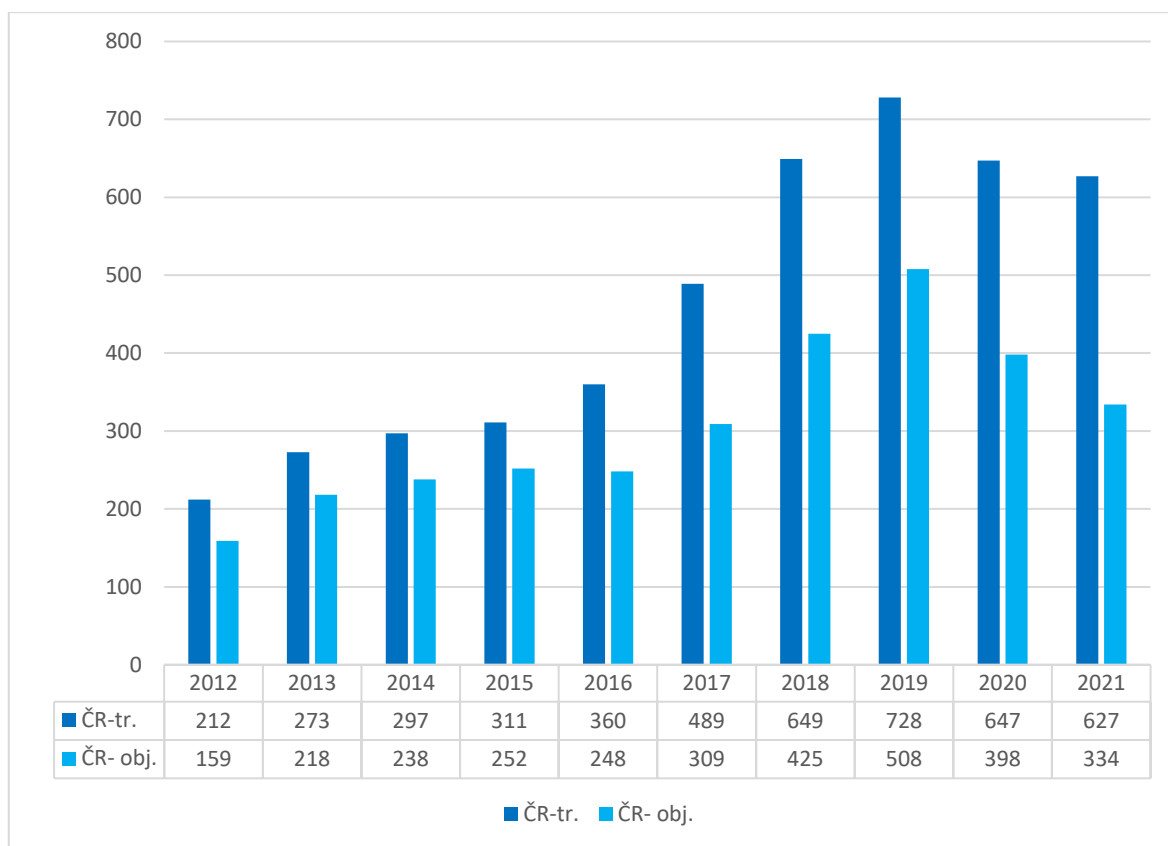
Při přepočtu trestné činnosti na počet obyvatel a vynásobením trestnosti i objasněnosti by na tom Slovenská republika byla podstatně hůře. U trestnosti by čísla dosahovala 1000, u vyřešených trestných činů by počty dosahovaly 650-890 případů.

Počet trestných činů podle § 202 TZk – svádění k pohlavnímu styku

Graf 3 - počet trestných činů podle § 202 TZk – svádění k pohlavnímu styku mezi lety 2012-2021

[Zdroj: statistiky Policie České republiky, vlastní zpracování]

Statistika uvádí pouze trestný čin spáchaný v České republice, Slovenská republika tento trestný čin ve svých statistikách neviduje. Nejvyšší trestnost i objasněnost byla roku 2018 s počtem 1301 nových případů a 1051 objasněných za rok. Nejnižší trestnost i objasněnost byla roku 2021 s počtem 25 nahlášených a 17 vyřešených případů.

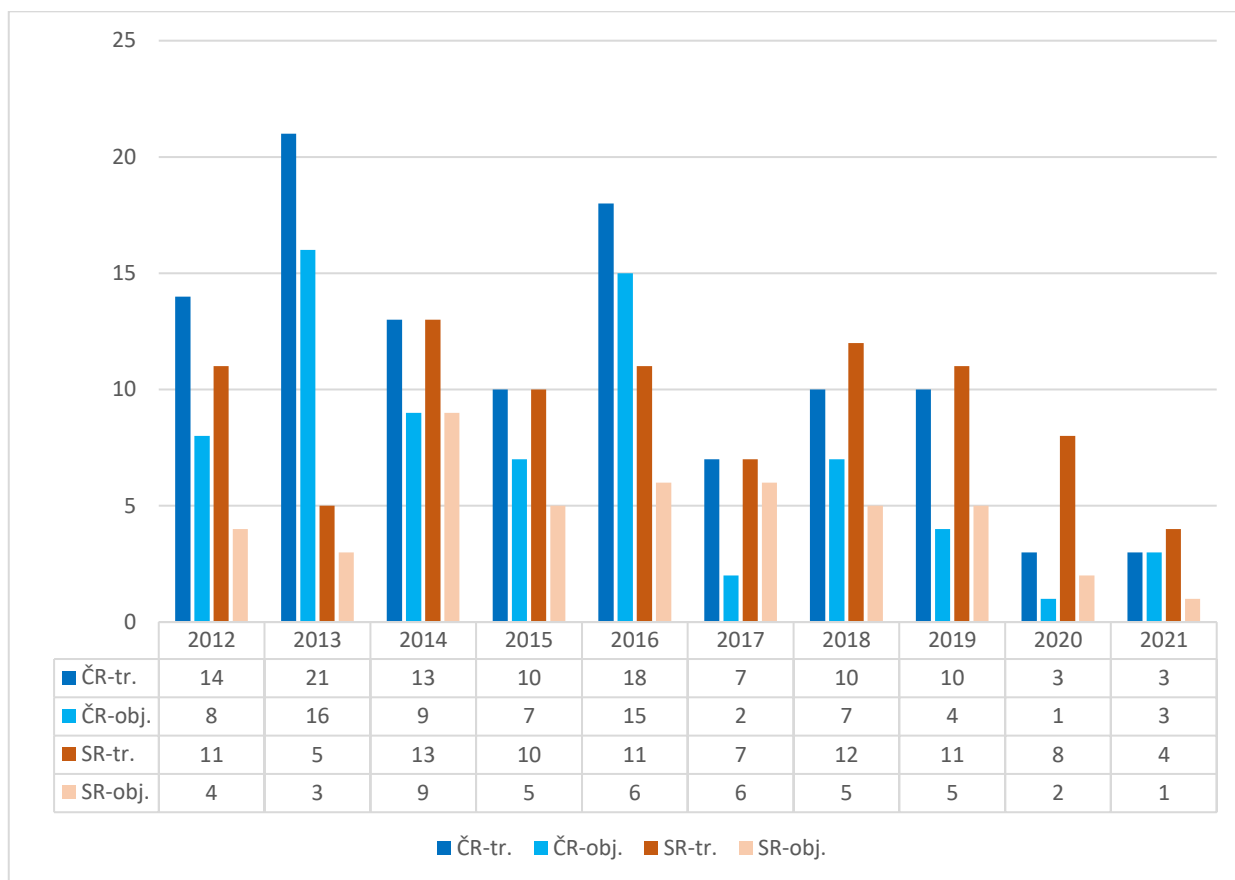
Počet trestných činů podle § 193 TZk – zneužití dítěte k výrobě pornografie

Graf 4 - počet trestných činů podle § 193 TZk zneužití dítěte k výrobě pornografie mezi lety 2012-2021

[Zdroj: statistiky Policie České republiky, vlastní zpracování]

Statistika počtu trestných činů zneužití dítěte k výrobě pornografie vykazuje do roku 2019 strmý nárůst vzhledem ke skutečnosti že v roce 2012 bylo evidováno „pouhých“ 212 případů oproti 728 z roku 2019. v následujících letech se statistika ustálila na přibližně 620-650 případech za rok. Ve stejných letech byla také nejvyšší i nejnižší objasněnost u těchto případů s počty 508 objasněných případu v roce 2019 a 159 vyřešených roku 2012.

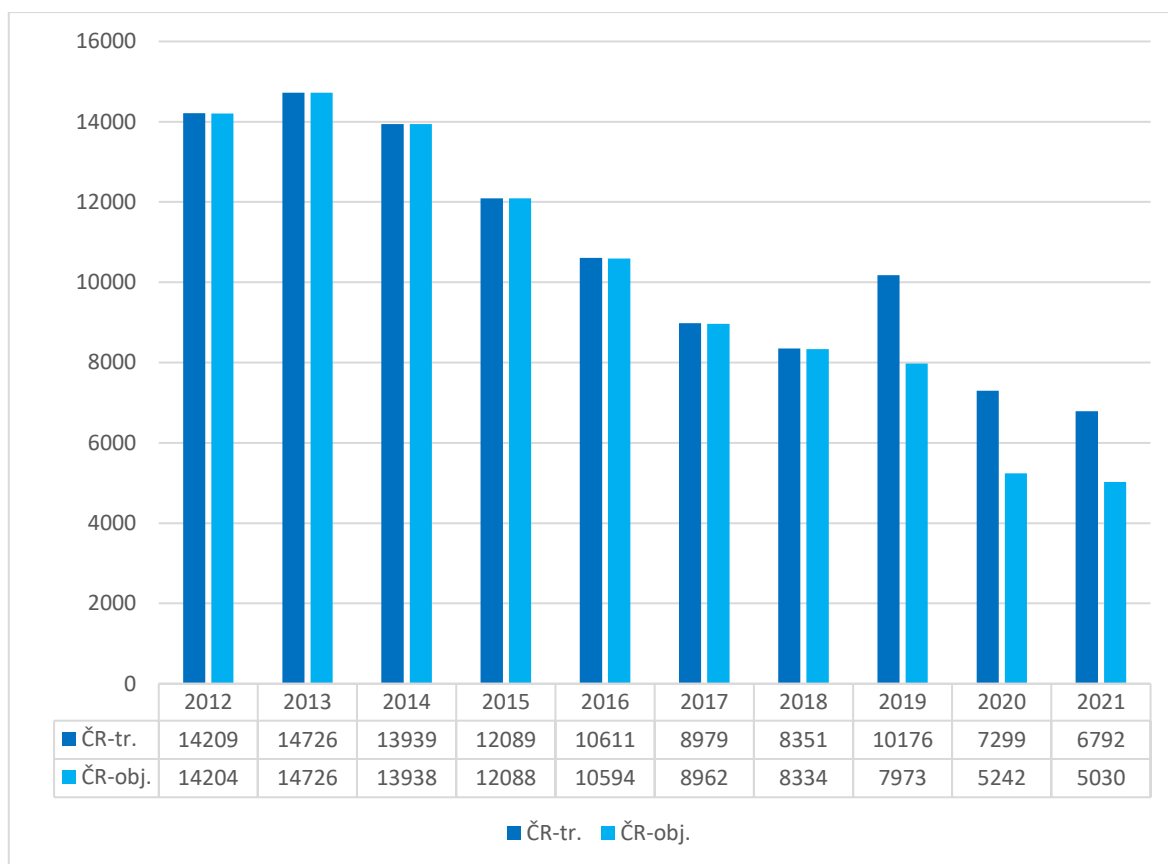
Komparace trestného činu opuštění dítěte s trestným činem podle § 195 TZk opuštění dítěte s trestným činem podle § 206 STZ opuštění dítěte

Graf 5 - komparace trestného činu opuštění dítěte podle § 195 TZk s trestným činem opuštění dítěte podle § 206 STZ mezi lety 2012-2021

[Zdroj: statistika Ministerstva vnitra Slovenské republiky, statistiky Policie České republiky, vlastní zpracování]

Statistika opuštění dítěte na rozdíl od předchozích vykazuje výrazně nižší počet případů pohybující se v nižších desítkách. V České republice byla trestnost vyšší než na Slovensku do roku 2018. V České republice dosáhla trestnost i objasněnost nejvyšších počtů roku 2013 s trestností 21 a objasněností 16, nejnižší trestnost byla zaznamenána v letech 2020 a 2021 s počtem tří případů. Nejnižší objasněnost v České republice byla roku 2020 s pouhým jedním případem. Podle slovenské statistiky byla největší trestnost i objasněnost v roce 2014 s počtem 13 nových případů a 9 objasněných. Nejnižší trestnost i objasněnost byla v roce 2021 s počtem 4 nahlášené případy a jeden vyřešený. Při přepočtu trestnosti i objasněnosti na počet obyvatel by na tom Slovensko bylo hůře. Trestnost by dosahovala 8-26 případů, objasněnost dva až 12 případů ročně.

Počet trestných činů podle § 196 TZk – zanedbání povinné výživy

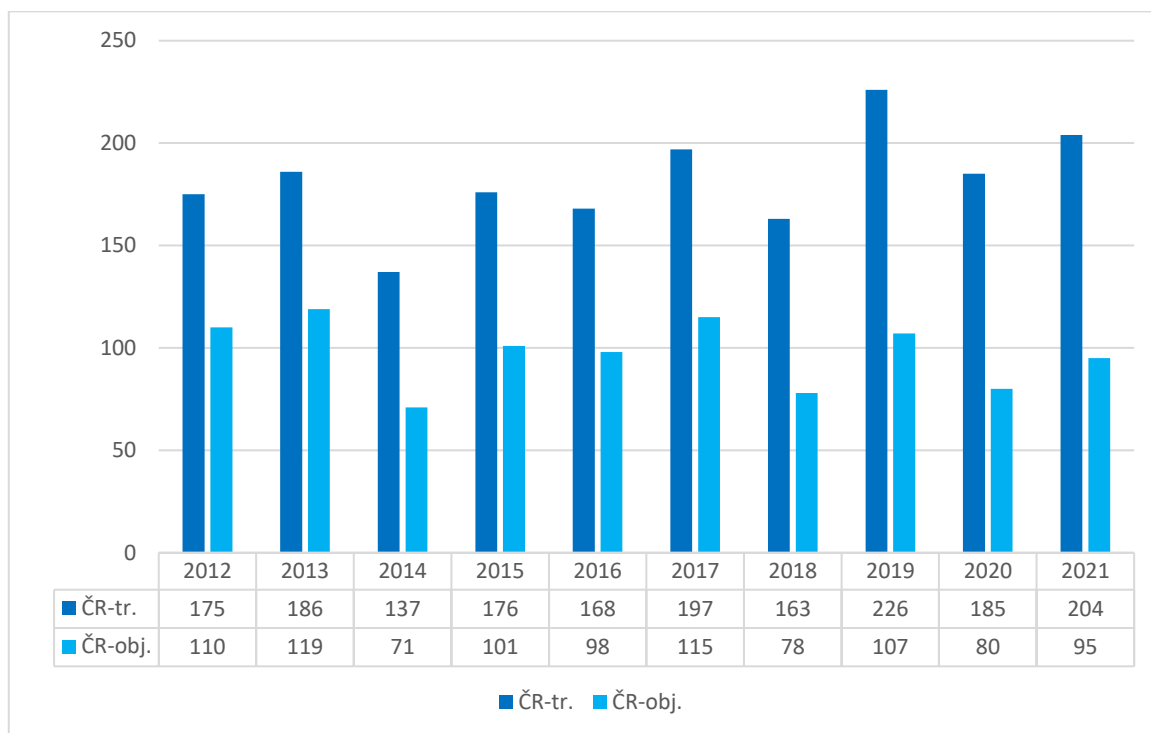
Graf 6 - počet trestných činů podle § 196 TZk zanedbání povinné výživy v letech 2012-2021

[Zdroj: statistiky Policie České republiky, vlastní zpracování]

Tento trestný čin je nejčastěji nahlášeným a řešeným v České republice ze všech trestných činů řešených v této bakalářské práci. Srovnání se Slovenskou republikou opět není možné, jelikož statistický přehled pro tento trestný čin není samostatně evidován.

Nejvyšších hodnot statistiky dosahovaly v letech 2012-2014, od té doby má sestupnou tendenci (s výjimkou 2019). Nejvyšší trestnost i objasněnost byla v České republice roku 2013 s počty 14 726 nahlášených případů a stejným počtem vyřešených. Nejnižší trestnost i objasněnost byla roku 2021 s počty 6 792 nových případů a 5030 objasněných.

Tento trestný čin má ve statistikách velkou míru objasněnosti, čehož si můžeme všimnout v letech 2012-2018 kdy počty nahlášených a objasněných případů byly téměř totožné. Pokles v následujících letech (především pro roky 2020-2021) může být dán sníženou aktivitou soudů během covidové pandemie.

Počet trestných činů podle § 198 - týrání dětí

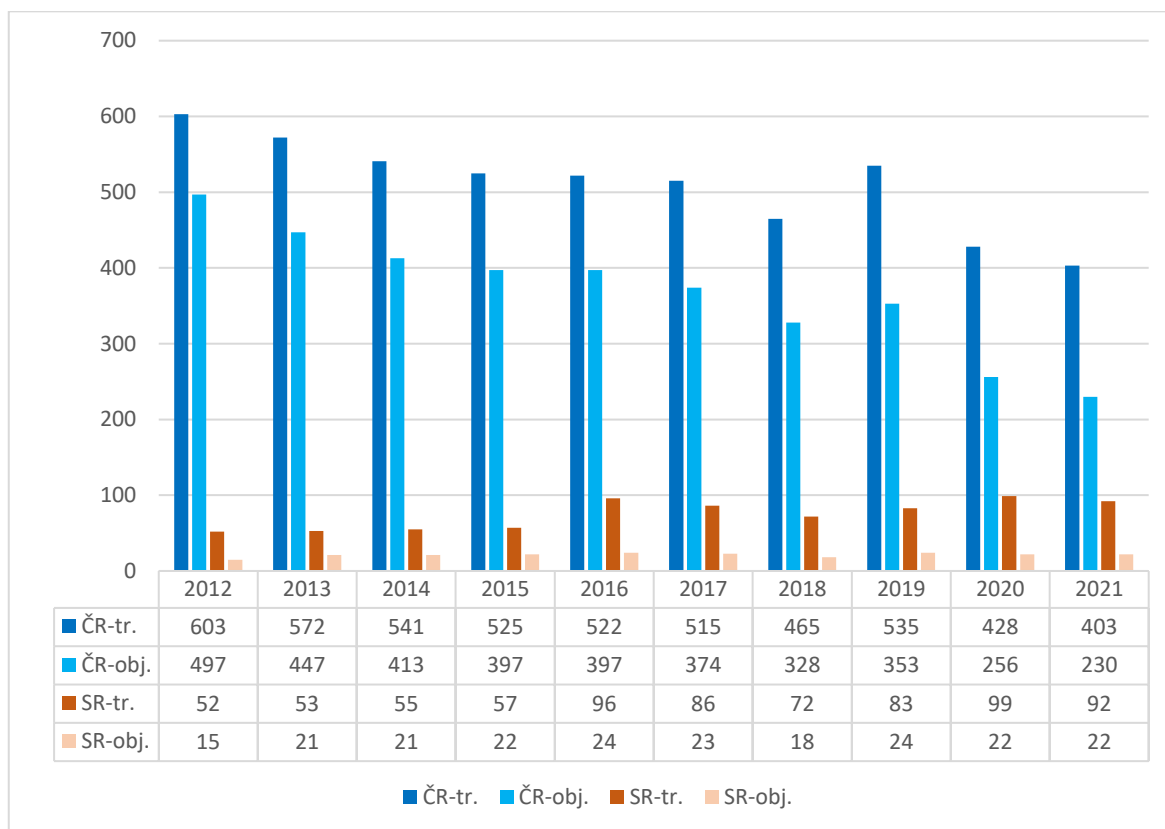
Graf 7 - počet trestných činů podle § 198 TZk týrání dětí mezi lety 2012-2021

[Zdroj: statistiky Policie České republiky, vlastní zpracování]

Ze statistiky vyplývá, že trestný čin týrání dětí je velmi nestálý a jeho čísla se každý rok zmenšují i zvětšují. Nejvyšší trestnost tohoto trestného činu byla roku 2019 s počtem 226 případů, největší objasněnost roku 2013 se 119 případy za rok. Nejnižší trestnost i objasněnost byla u případu týrání roku 2018 s počtem 163 trestných a 78 objasněných případů.

Komparace trestného činu podle § 199 TZK týrání osoby žijící ve stejném obydlí s trestným činem podle § 208 STZ týrání blízké a svěřené osoby

Graf 8 - komparace trestného činu podle § 199 TZK týrání osoby žijící ve stejném obydlí s trestným činem podle § 208 STZ týrání blízké a svěřené osoby mezi lety 2012-2021

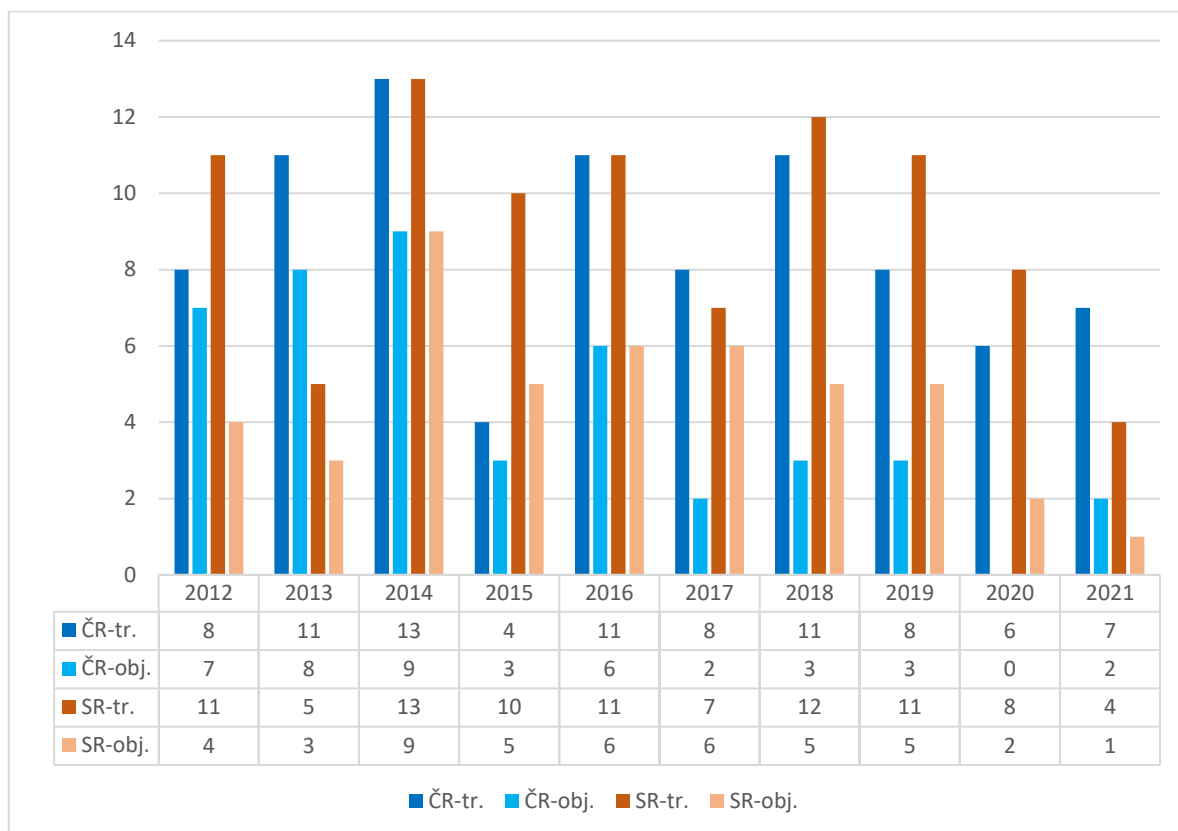
[Zdroj: statistika Ministerstva vnitra Slovenské republiky, statistiky Policie České republiky, vlastní zpracování]

Ze statistiky vyplývá, že v České republice je výrazně vyšší počet případů trestného činu týrání dětí než na Slovensku. V České republice je počet nahlášených trestných činů v letech 2012-2021 víceméně konstantní. Na Slovensku od let 2012-2014 zaznamenal výrazný nárůst, kdy se počet v následujících letech téměř zdvojnásobil.

Nejvyšší počet nahlášených případů v České republice byl 603 v roce 2013, na Slovensku roku 2020 s počtem 99 nových případů. Nejvyšší objasněnost byla v České republice také roku 2013 s počtem 447 případů, na Slovensku v letech 2016 a 2019, kdy bylo objasněno shodně 24 případů. Nejnižší trestnost i objasněnost v České republice byla zaznamenána v roce 2021, kdy bylo ohlášeno 403 případů a 230 vyřešeno, a na Slovensku 52 nových a 15 objasněných případů v roce 2012.

Jestliže přepočteme tento trestný čin u Slovenské republiky na počet obyvatel, zjistíme že Česká republika, co se týká trestnosti je na tom stále o hodně hůře. Číslo u trestnosti Slovenské republiky se pohybuje od 104 do 198 případů týrání osoby žijící ve stejném obydlí za rok. Číslo objasněných případů od 30 do 48 případů.

Komparace trestného činu podle § 200 TZk únos dítěte s trestným činem podle § 209 STZ únos dítěte

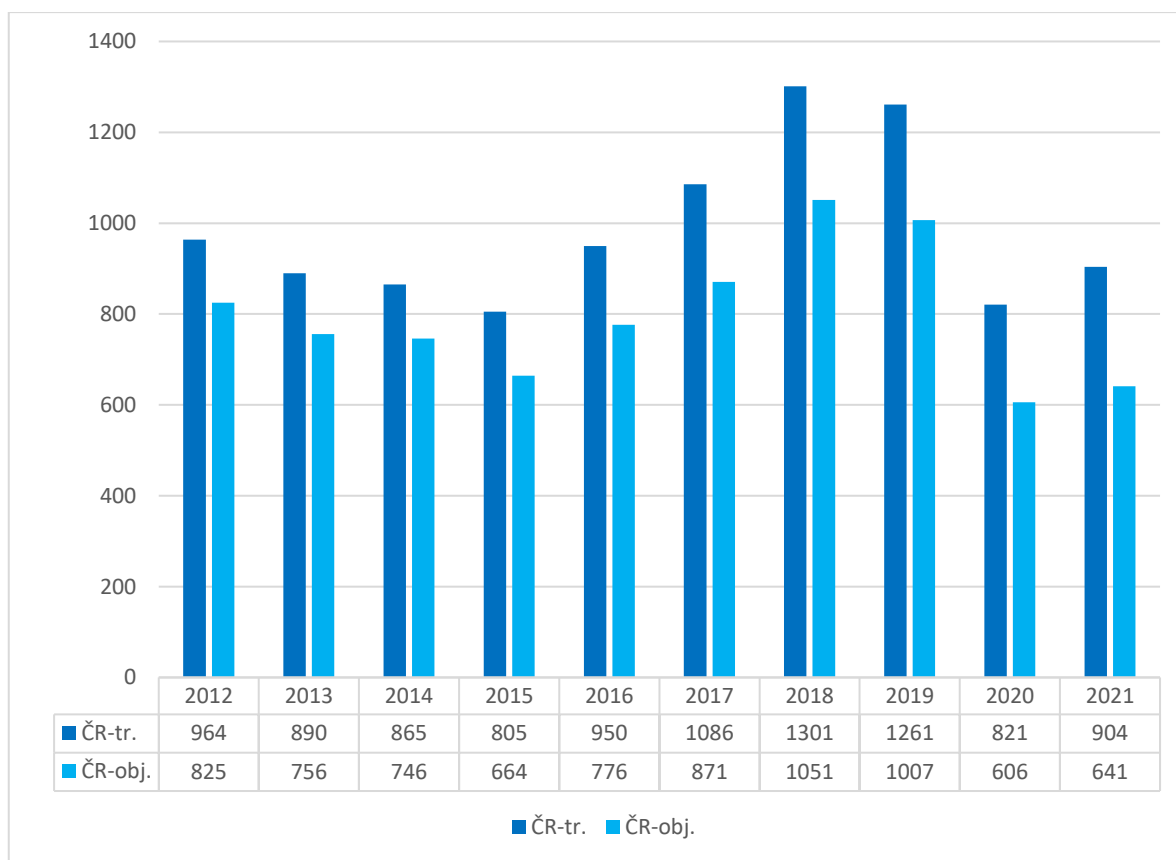

Graf 9 - komparace trestného činu podle § 200 TZk únos dítěte s trestným činem podle § 209 STZ únos dítěte mezi lety 201-2021

[Zdroj: statistika Ministerstva vnitra Slovenské republiky, statistiky Policie České republiky, vlastní zpracování]

Statistiky obou zemí vykazují podobné počty trestnosti i objasněnosti trestného činu únos dítěte. Současně můžeme říci, že se nejedná o často páchaný trestný čin v obou státech. V obou případech evidujeme nejvíce 13 nahlášených případů za rok (v České republice i na Slovensku v roce 2014), nejméně 4 případy za rok (v České republice v roce 2015, na Slovensku 2021). v České republice také výrazně klesá počet objasněných případů, nejvíce jich bylo 9 v roce 2014 a roku 2020 nebyl dokonce objasněn žádný. Podobná situace je i na Slovensku, kdy z počtu 9 objasněných případů v roce 2014 jejich počet klesl až na jeden případ v loňském roce.

V případě přepočtení trestných činů Slovenské republiky na počet obyvatel zjistíme, že trestnost i objasněnost je na Slovensku vyšší. Trestnost dosahuje 8-26 případů, objasněnost 2-18 případů za rok.

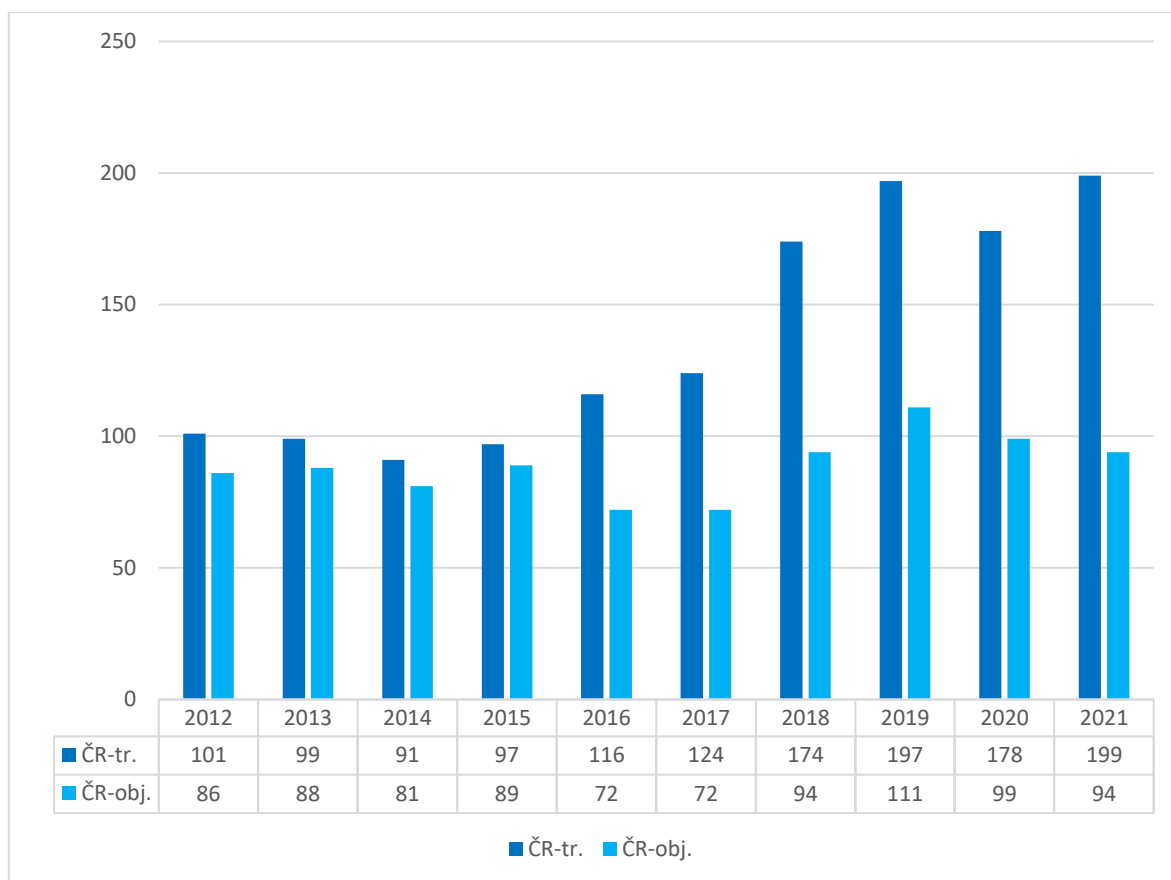
Počet trestných činů podle § 201 TZk – ohrožování výchovy dítěte

Graf 10 - počet trestných činů podle § 201 TZk ohrožování výchovy dítěte mezi lety 2012-2021

[Zdroj: statistiky Policie České republiky, vlastní zpracování]

Vyjma roků 2017-2019 kdy se čísla pohybovala od 1086 do 1301 případů byl počet nových trestných činů víceméně konstantní v rozmezí od 805 až 964 případů z let 2012 a 2015. Nejvyšší počet objasněných případů připadá na rok 2018, kdy jich bylo vyřešeno 1051 (tento rok byl také nejvyšší počet nahlášených případů v počtu 1301). Nejnižší objasněnost byla roku 2021 s počtem 641 případů.

Ve slovenských statistikách se tento trestný čin neeviduje.

Počet trestných činů podle § 204 TZk – podání alkoholu dítěti

Graf 11 - počet trestných činů podle § 204 TZk podání alkoholu dítěti mezi lety 2012-2021 [Zdroj: statistiky Policie České republiky, vlastní zpracování]

Ze statistiky vyplývá že počet případů podání alkoholu dítěti má vzestupnou tendenci a od roku 2012 do 2021 se prakticky zdvojnásobil. Naopak míra objasněnosti (i když počet případů během let narůstal) se snižovala, v posledních letech zůstávalo vyšší procento případů neobjasněných. Nejvyšší počet trestností byl evidován v roce 2021, kdy bylo ohlášeno 199 případů. Nejvyšší objasněnost byla v roce 2019, kdy počty dosáhly 111 vyřešených případů. Nejnižší trestnost byla zaznamenána v roce 2014 s počtem 91 případů, nejnižší objasněnost v letech 2016 až 2017 kdy bylo shodně vyřešeno 72 případů.

Slovensko tento trestný čin samostatně ve statistikách neeviduje.

6 NÁVRHY DE LEGE FERENDA

Ve své bakalářské práci jsem se pokusila provést přehled statistik České a Slovenské republiky, které evidují k trestné činnosti týkající se trestných činů spáchaných na dětech a mladistvých. Z mého pohledu jsou statistiky v České republice vedené Policií ČR lépe vedené a lépe vypovídají o jednotlivých kategoriích trestných činů, jak jsou definovány v trestním zákoníku č. 40/2009 Sb. Slovenská statistika vedená Ministerstvem vnitra Slovenské republiky je v tomto ohledu neúplná a neeviduje všechny trestné činy a možnosti komparace jsou tedy omezené. Tento stav může být dán i skutečností, že trestné činy spáchané na dětech jsou ve slovenském trestním zákoníku rozděleny do několika paragrafů např. § 368 zneužití dítěte k výrobě pornografie, § 369 šíření dětské pornografie, § 370 přechovávání a účast na dětské pornografii (dohromady odpovídající českému paragrafu § 193 zneužití dítěte k výrobě pornografie), pro které nejsou jednotlivě uvědomovány statistiky.

Prevence kriminality páchaná na dětech je velmi obtížná a nadále bude třeba zintenzivňovat dnes nastavené trendy co se týká osvěty mezi dětmi například při různých rodinných výchovách, besedách s orgány činnými v trestních řízeních atd.

Pokud srovnáme absolutní čísla obou statistik, zjistíme že ve většině případů je vyšší trestnost i objasněnost v České republice. Důvodem vyšší trestnosti může být kromě jiného také skutečnost, že Slovenský trestní zákon stanovuje podstatně vyšší trestní sazby za trestné činy spáchané na dětech a mladistvých. Pro zvýšení ochrany dětí v České republice by bylo dobré uvažovat o zvýšení trestních sazeb za trestné činy proti nim. V rámci prevence proti kriminalitě páchané na dětech bych také navrhovala větší využití linek důvěry a jejich bližší propojení s orgány sociálních pracovníků.

Co se týká otázky opuštění dítěte, domnívám se, že v posledních letech k řešení tohoto trestného činu výrazně přispělo rozšíření baby boxů do dalších měst, které tak poskytly legální anonymní možnost odložit potomka o kterého se nemůže biologický rodič postarat. V rámci prevence pro další snižování počtu tohoto trestného činu navrhuji, aby se baby boxy rozšířily do menších měst především v sociálně slabších lokalitách, kde tendence k tomuto trestnému činu mohou být vyšší.

ZÁVĚR

Jak již bylo zmíněno v úvodu, chránit děti, jejich zdraví, dbát na jejich kvalitní rozvoj či jim dopřávat možnost kvalitního života, by mělo být zcela jistě celospolečenskou prioritou. Děti jsou naší budoucností. Nemohou se v mnoha případech trestným činům na nich páchaným nikterak bránit. O to horší situace nastává v případě, když se nezákonného jednání na dětech dopouští osoby, kterým tyto děti bezmezně věří, tedy jejich nejbližší osoby z rodiny.

Z tohoto důvodu je také nutné kvalitně sestavit právní předpisy, které by je chránily a v případě porušení těchto předpisů důkladně dbát na ukládání sankcí s tím, aby se toto jednání již neopakovalo a děti nebyli nikterak ohroženi.

Věřím, že v České republice je natolik uvědomělá společnost, že statistiky trestných činů vyjmenovaných v hlavě IV. trestního zákoníku, stejně tak jako další trestné činy, které jsou směřovány proti dětem, budou jen klesat.

Hlavním cílem této práce bylo popsat, čeho se trestné činy proti dětem týkají a následně popsat jednotlivé trestné činy, kterými náš právní řád disponuje. U každého jednotlivého trestného činu byl definován pojem, kterého se týká a následně stručně vysvětlena skutková podstata činu a trestní sazby, které mohou v případě spáchání činu být pachateli uděleny.

V části druhé, tedy praktické se poté každý trestný čin srovnával s totožným činem Slovenské republiky, které jsou doplněny tabulkou a statistikou čerpanou ze stránek policie v případě České republiky a v případě Slovenské republiky ze stránek ministerstva vnitra. Jako poslední je mé krátké shrnutí návrhů a postřehů *de lege ferenda*.

Podle mého názoru jsou jakékoli trestné činy ve společnosti naprosto nepřijatelné a zavrženíhodné z jakékoli pohnutky. Trestné činy vůči rodině a zejména vůči dětem jsou ovšem naprosto nepřijatelné a společnost a justice musí vůči pachatelům trestných činů proti dětem, zejména těm nejmladším, tvrdě zasahovat. Děti jsou naše budoucnost a v mnoha případech jsou to osoby, které se nemohou nijak bránit, o to více je jednání pachatelů trestných činů nepochopitelné.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- COUNCIL OF EUROPE. Guidelines of the Committee of Ministers of the Council of Europe on child-friendly justice [online]. coe.int, 17. listopadu 2010. Dostupné z: <https://rm.coe.int/16804b2cf3>
- ČESKO, 1961. Zákon č. 140/1961 Sb.: trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů. In: Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-140>
- ČESKO, 1963. Zákon č. 94/1963 Sb. o rodině, ve znění pozdějších předpisů. In: Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1963-94>
- ČESKO, 1992. Zákon č. 452/1992 Sb.: o pěstounské péči. In: Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-452>
- ČESKO, 2009. Zákon č. 40/2009 Sb.: zákon trestní zákoník. In: Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>
- ČESKO, 1991. Zákon č. 104/1991 Sb.: Úmluva o právech dítěte. In: Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-104>
- ČESKO. 1993. Zákon č. 2/1993 Sb. Listina základních práv a svobod. In: Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-2>
- ČESKO. 1999. Zákon č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů. In: Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359>
- ČESKO. 2012. Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník. In: Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>
- DRAŠTÍK, Antonín a kol. Trestní zákoník: Komentář. 1. díl. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, 1568 s. ISBN 978-80-7478-790-4
<https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2017.aspx>
- CHROMÝ, Jakub. Kriminalita páchaná na mládeži: aktuální jevy a nová právní úprava v České republice. Praha: Linde, 2010, 239 s. ISBN 978-80-7201-825-3
- CHROMÝ, Jakub. Trestněprávní ochrana mládeže v návrhu trestního zákoníku. Trestní právo. 2009, roč. 13, č. 2, s. 17-23. ISSN 1211-2860
- JONÁŠOVÁ, Simona. \textit{Trestné činy proti rodině a dětem} [online]. Brno, 2016 [cit. 2022-05-08]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/017ws3/>. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Vedoucí práce Mgr. Katarína Kandová
- KOTKOVÁ, Martina. Domácí násilí v kontextu rodiny a práce. vyd. 1. Brno: Spondea, 2014, 127 s. ISBN 978-80-260-7191-4

KRÁLIČKOVÁ, Z., TELEČ, I.; Výživné v novém občanském zákoníku. Bulletin advokacie. 2014, roč. 21, s. 23-38. ISSN 1210-6348

KUCHTA, J. Kurs trestního práva: trestní právo hmotné: zvláštní část. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009, 617 s. ISBN 978-80-7400-047-8

Protecting Children Rights under International Criminal Justice, Academic Journal of Business, Administration, Law and Social Sciences [online]. Albania, 2015. ISSN 2410-3918.

Protecting children's rights in criminal justice systems. A training manual and reference point for professionals and policymakers [online]. United Kingdom, 2013 ISBN 978-1-909521-12-4.

SCHEINOST, Miroslav a kol. Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2019 [online]. ok.cz. 2020. Dostupné z: <http://www.ok.cz/iskp/docs/462.pdf>

SLOVENSKO, 2005. Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon [online]. © 2022 [cit. 2022-05-08]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-300>

Sociálněprávní ochrana dětí. Katalog.upol [online]. 2022 [cit.2022-15-7]. Dostupné z.: <http://katalogpo.upol.cz/metodika-identifikace-socialniho-znevyhodneni/2-socialne-pravni-ochrana-deti-a-skola/>

Statistické přehledy kriminality za rok 2012. Policie.cz [online]. © 2022 [cit. 2022-08-01]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2012.aspx>

Statistické přehledy kriminality za rok 2013. Policie.cz [online]. © 2022 [cit. 2022-08-01]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2013.aspx>

Statistické přehledy kriminality za rok 2014. Policie.cz [online]. © 2022 [cit. 2022-08-01]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2014.aspx>

Statistické přehledy kriminality za rok 2015. Policie.cz [online]. © 2022 [cit. 2022-08-01]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2015.aspx>

Statistické přehledy kriminality za rok 2016. Policie.cz [online]. © 2022 [cit. 2022-08-01]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statistiky-kriminalita-statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2016.aspx>

Statistické přehledy kriminality za rok 2018. Policie.cz [online]. © 2022 [cit. 2022-08-01].
Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2018.aspx>

Statistické přehledy kriminality za rok 2019. Policie.cz [online]. © 2022 [cit. 2022-08-01].
Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2019.aspx>

Statistické přehledy kriminality za rok 2020. Policie.cz [online]. © 2022 [cit. 2022-08-01].
Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2020.aspx>

Statistické přehledy kriminality za rok 2021. Policie.cz [online]. © 2022 [cit. 2022-08-01].
Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2021.aspx>

ŠPECIÁNOVÁ, Šárka. Ochrana týraného a zneužívaného dítěte. Praha: Linde, 2003, 156 s. ISBN 80-86131-44-0

Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2012. Minv.sk [online]. © 2022 [cit. 2022-08-01].
Dostupné z: <https://www.minv.sk/?statistika-kriminality-v-slovenskej-republike-za-rok-2012-2>

Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2013. Minv.sk [online]. © 2022 [cit. 2022-08-01].
Dostupné z: https://www.minv.sk/?statistika_kriminality_v_slovenskej_republike_za_rok_2013_csv

Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2014. Minv.sk [online]. © 2022 [cit. 2022-08-01].
Dostupné z: https://www.minv.sk/?kriminalita_za_rok_2014

Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2015. Minv.sk [online]. © 2022 [cit. 2022-08-01].
Dostupné z: <https://www.minv.sk/?statistika-kriminality-v-sr-za-rok-2015>

Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2016. Minv.sk [online]. © 2022 [cit. 2022-08-01].
Dostupné z: <https://www.minv.sk/?statistika-kriminality-v-slovenskej-republike-za-rok-2016-1>

Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2017. Minv.sk [online]. © 2022 [cit. 2022-08-01].
Dostupné z: https://www.minv.sk/?Statistika_kriminality_za_rok_2017

Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2018. Minv.sk [online]. © 2022 [cit. 2022-08-01].
Dostupné z: https://www.minv.sk/?statistika_kriminality_2018_csv

Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2019. Minv.sk [online]. © 2022 [cit. 2022-08-01].
Dostupné z: https://www.minv.sk/?statistika_kriminality_v_slovenskej_republike_za_rok_2019_csv

Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2020. Minv.sk [online]. © 2022 [cit. 2022-08-01]. Dostupné z:

https://www.minv.sk/?statistika_kriminality_v_slovenskej_republike_za_rok_2020_csv

Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2021. Minv.sk [online]. © 2022 [cit. 2022-08-01]. Dostupné z:

https://www.minv.sk/?statistika_kriminality_v_SR_za_rok_2021_csv

VÁLKOVÁ, Helena; HULMÁKOVÁ, Jana. Trestněprávní ochrana dětí podle nového trestního zákoníku. Trestněprávní revue. 2010, roč. 9, s. 307-312. ISSN 1213-5313

VANTUCH, Pavel. K trestným činům proti rodině a dětem v novém trestním zákoníku. Právní rádce. 2011, roč. 19, č. 2, s. 35-47. ISSN 1210-6410

VOŇKOVÁ, Jiřina; SPOUSTOVÁ, Ivana. Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. 2 přeprac. vyd. Praha: ProFem, 2008, 244 s. ISBN 978-80-903626-7-3

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Obj. Objasněnost

STZ slovenský trestní zákoník

TČ trestný čin

Tr trestnost

TZk český trestní zákoník

LZPS listina základních práv a svobod

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 - počet trestných činů podle §199 STZ – znásilnění	34
Graf 2 – komparace trestného činu pohlavní zneužívání § 187 TZk s trestným činem podle § 200 STZ sexuální zneužívání mezi lety 2012-2021.....	35
Graf 3 - počet trestných činů podle § 202 TZk – svádění k pohlavnímu styku mezi lety 2012-2021	36
Graf 4 - počet trestných činů podle § 193 TZk zneužití dítěte k výrobě pornografie mezi lety 2012-2021	37
Graf 5 - komparace trestného činu opuštění dítěte podle § 195 TZk s trestným činem opuštění dítěte podle § 206 STZ mezi lety 2012-2021	38
Graf 6 - počet trestných činů podle § 196 TZk zanedbání povinné výživy v letech 2012-2021	39
Graf 7 - počet trestných činů podle § 198 TZk týrání dětí mezi lety 2012-2021	40
Graf 8 - komparace trestného činu podle § 199 TZk týrání osoby žijící ve stejném obydlí s trestným činem podle § 208 STZ týrání blízké a svěřené osoby mezi lety 2012-2021	41
Graf 9 - komparace trestného činu podle § 200 TZk únos dítěte s trestným činem podle § 209 STZ únos dítěte mezi lety 201-2021	43
Graf 10 - počet trestných činů podle § 201 TZk ohrožování výchovy dítěte mezi lety 2012-2021	44
Graf 11 - počet trestných činů podle § 204 TZk podání alkoholu dítěti mezi lety 2012-2021	45

SEZNAM TABULEK

tabulka 1- komparace trestných činů v České republice a na Slovensku	31
tabulka 2- komparace trestních sazeb c České republice a na slovensku	32

